

Ministerie van Financiën
Mevrouw Drs. G.J. Salden
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Datum 10 mei 2012
Referentie BR7

Betreft: NVB reactie consultatie Wijzigingsbesluit financiële
markten 2013

Geachte mevrouw Salden,

Onder verwijzing naar de internetconsultatie van het Ministerie van Financiën met betrekking tot het
Wijzigingsbesluit Financiële Markten 2013 sturen wij u hierbij onze reactie.

Door u wordt een reactie gevraagd op de volgende onderwerpen:

- Productontwikkelingsproces
- Uitwerking van de bankierseed
- Transparantie aanbieders hypothecair krediet
- Provisieverbod en transparantieverplichtingen
- Nieuwe eisen aan vakbekwaamheid
- Geschillenbeslechting
- Clustermunitie

De reactie op alle bovenstaande onderwerpen zijn opgenomen in 2 Bijlagen: Bijlage 1 bevat per
onderwerp een reactie op hoofdlijnen. Vervolgens worden deze hoofdlijnen nader uitgewerkt en
toegelicht in Bijlage 2 voor zover noodzakelijk.

Voorafgaand aan onze reactie per onderwerp maken wij enkele opmerkingen van algemene aard.

De NVB hecht er aan op te merken dat de Minister met de uitwerking in de regelgeving van de
moreel-ethische verklaring en het toezicht op het productgoedkeuringsproces terugkomt op zijn
voornemen/belofte om gedurende het mandaat van de Monitoring Commissie Code Banken vanuit
het Ministerie van Financiën geen wetgeving op het gebied van de code te initiëren.¹ De NVB
onderschrijft het belang van moreel-ethisch handelen in de financiële sector en begrijpt daarom de

¹ Commissie van mening is dat zij: *“haar opdracht aanvaard na inwilliging van haar verzoek om
gedurende het (in beginsel driejarige) mandaat van de Commissie vanuit het ministerie van
Financiën geen wetgeving op het gebied van de code te initiëren en na de zekerstelling door de
NVB dat alle betrokken leden zich bereid hebben verklaard zich volledig aan de code te houden”
(rapportage december 2011).*

wens van de Tweede Kamer de moreel-ethische verklaring verder uit te werken in de regelgeving. Wij plaatsen echter in deze reactie kanttekeningen bij de verplichting tot het afleggen van een eed of belofte voor medewerkers die verder gaat dan de Tweede Kamer heeft gevraagd.

De voorgestelde wijzigingen in de regelgeving brengen voor de banken aanzienlijke administratieve lasten en/of nalevingkosten met zich mee. Deze kosten zijn in de toelichting conservatief ingeschat en op onderdelen niet reëel. Op onderdelen ontbreekt ook nog een bedrijfseffectentoets. Zo is het de NVB opgevallen dat bij de berekening van de nalevingskosten uitgegaan wordt van te lage uurtarieven (bij de uitwerking van de bankierseed: administratief medewerker € 28, middelbaar opgeleid kenniswerker € 37, hoogopgeleide kenniswerker € 45, beleidsbepaler € 71). Hoewel het gebruikelijk is dat met deze tarieven gerekend wordt bij de berekening van nalevingskosten van regelgeving, wil de NVB er toch op wijzen dat met twee maten wordt gemeten nu bij de berekening van de tarieven voor toezicht in het kader van de bekostiging financieel toezicht met veel hogere uurtarieven voor het personeel bij de toezichthouders wordt gerekend. Uit de bijlage bij de (nog niet in werking getreden) Wet bekostiging financieel toezicht (TK 33057) blijkt dat de AFM aan de sector € 175 per uur in rekening zal brengen voor eenmalige toezichthandelingen (voor zover niet een forfaitair bedrag is vastgesteld). DNB brengt onder de huidige Regeling vaststelling bedragen Besluit bekostiging financieel toezicht een bedrag van € 166 per uur in rekening.

Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid tot het geven van nadere mondelinge toelichting.

Twijfelt u niet om contact met ons op te nemen, mocht u nog vragen hebben.

Met vriendelijke groet,

Mr. W.A.J. Mijs
Directeur

BIJLAGE 1

Onderstaand treft u de NVB reactie op hoofdlijnen aan met betrekking tot de betreffende onderwerpen. Vervolgens worden deze hoofdlijnen nader uitgewerkt en toegelicht in Bijlage 2 voor zover noodzakelijk.

A.Productontwikkelingsproces

Conform de brief van Minister De Jager van 20 december 2011 zou het wettelijk toezicht van de AFM zich moeten beperken tot de vraag of het productontwikkelingsproces voor nieuwe producten goed is ingebed in de organisatie. Uit de geconsulteerde tekst van de toelichting lijkt te volgen dat de AFM het beoordelingskader zal opstellen en daarmee kan bepalen wanneer een product afbreuk doet aan de belangen van de consument of cliënt. Voor deze AFM bevoegdheid zien wij geen grondslag terug in tekst van het besluit. Wij zouden het ook principiële onjuist vinden als de AFM deze normen zou kunnen bepalen. Hierover maken wij via deze weg onze bezorgdheid kenbaar en wijzen er daarbij op dat de AFM in de praktijk bij onderzoeken bij ondernemingen nu al, dus voordat de wettelijke taak voor de AFM is geregeld, een normenkader oplegt aan ondernemingen dat geen wettelijke grondslag heeft. Wij pleiten ervoor in de toelichting expliciet op te nemen dat ondernemingen hun eigen normenkader mogen bepalen. De formulering in het eerste lid dat 'de procedures en maatregelen waarborgen dat de financiële producten op een evenwichtige wijze rekening houden met de belangen van de consument, cliënt of begunstigde van het financieel product' biedt een voldoende kader hiervoor.

Er lijkt voor alle onderdelen van het besluit onvoldoende ruimte te worden gegeven voor onderscheid tussen eenvoudige en complexe producten. We zouden graag zien dat dit onderscheid gemaakt zou kunnen worden. De eis van proportionaliteit zou volgens de NVB voor alle producten moeten gelden. We zouden graag in de tekst van het besluit of in de toelichting hiervoor iets opgenomen zien. Zo is bijvoorbeeld in de passendheidstoets (artikel 80^e) bepaald dat bepaalde informatie wat hoeveelheid betreft 'evenredig is naar de aard van het financieel product, de complexiteit en de daarmee samenhangende risico's'. Een dergelijke proportionaliteitscriterium zou bijvoorbeeld in de bepaling over productgoedkeuring kunnen resulteren in de conclusie dat er voor eenvoudige producten *geen* scenarioanalyse of andere tests vereist zijn. Dit in tegenstelling tot de huidige formulering die spreekt over *minder* tests.

B. Uitwerking van de bankierseed

In de motie Braakhuis/Plasterk is verzocht de moreel-ethische verklaring te verbreden naar 'andere functionarissen' binnen de onderneming. Het huidige tekstvoorstel breidt de regeling nu vervolgens uit naar een verplichting tot het afleggen van een eed of belofte voor alle medewerkers wiens werk verband houdt met de kernactiviteiten van de onderneming, in tijdelijke en vaste dienst, alsook uitzendkrachten en gedetacheerden. De Minister geeft in de brief aan de Tweede Kamer (FM/2012/589) aan dat hij hiermee bewust een stap verder gaat dan de Tweede Kamer vraagt.

De gekozen uitwerking leidt tot grote nalevingskosten voor de betrokken ondernemingen. Het optuigen van een procedure waarbij alle personen werkzaam bij de financiële onderneming ten overstaan van een beleidsbepaler en een andere vertegenwoordiger van de onderneming een eed of belofte moeten afleggen, zal gelet op het grote aantal werknemers die dit betreft, leiden tot een onevenredige werkbelasting van meerdere beleidsbepalers, PZ- en compliance functionarissen en diegenen die tijd moeten vrijmaken om de eed/belofte af te leggen.

De gekozen uitwerking maakt de regeling verder moeilijk uitvoerbaar en roept vragen op over de handhaving. De in de Ministeriële Regeling voorgestelde bepalingen suggereren dat de

toezichhouders nu ook toezicht gaan houden op alle individuele werknemers. Dit past niet in de systematiek van de Wft waarin DNB en de AFM toezicht houden op financiële ondernemingen en niet op de individuele werknemers die bij die ondernemingen werken.

De NVB pleit gelet op het voorgaande voor een heroverweging van de regeling en stelt een aanpassing voor die tegemoet komt aan de door de Tweede Kamer verzochte bredere wettelijke verankering van de moreel-ethische verklaring, maar ook financiële instellingen de ruimte laat om hier zelf vorm aan te geven. Dit heeft niet alleen lagere nalevingskosten tot gevolg, maar biedt ondernemingen ook de ruimte om daarin een eigen stijl en visie te ontwikkelen. De regeling zou ruimte moeten laten aan een instelling om een vorm te kiezen die aansluit bij aard en omvang van die instelling. Het is niet wezenlijk dat de belofte of eed fysiek wordt uitgesproken. Wezenlijk is dat zodanige vormen worden gehanteerd dat integriteitsnormen 'leven' binnen een instelling. De regeling zou dat in algemene bewoordingen als regel moeten stellen en de vorm waarin dat gebeurt overlaten aan instellingen zelf.

Het afdwingen van een te rigide vorm vermindert de effectiviteit van de regeling een doet het risico toenemen dat het een verplicht nummertje voor de Bühne wordt.

Er zijn binnen de financiële sector al zeer veel gedragsregels ter uitvoering van de verplichting bedoeld in artikel 3:10 Wft, dat ondernemingen dienen te beschikken over een integere en beheerste bedrijfsvoering. Zo kennen alle banken interne gedragscodes en of regelingen waarin punten uit de moreel-ethische verklaring terugkomen. In arbeidscontracten wordt daarnaar verwezen. Dit volgt uit de Code Banken. Om de regeling uitvoerbaar en handhaafbaar te houden pleiten wij ervoor de borging van dit onderwerp te beschouwen als een onderdeel van de verplichting van artikel 3:10 Wft en geen dwingend vorm voor te schrijven. Het staat de onderneming dan vrij een deel van de personen een eed/belofte af te laten leggen (mondeling plus schriftelijk) en voor ander deel te laten volstaan met het tekenen van een schriftelijke verklaring. Ook zou gedacht kunnen worden aan het periodiek ondertekenen van een schriftelijke verklaring, het opnemen een regeling in de CAO, het opnemen van de diverse thema's in het permanente opleidingsprogramma, e-learning of andere cursus of het periodiek centraal stellen van de diverse thema's in communicatie van leidinggevenden.

Mocht de regering het toch noodzakelijk blijven vinden om werknemers de eed of belofte te laten afleggen, dan stellen wij voor dat de eed of belofte niet afgelegd hoeft te worden ten overstaan van de beleidsbepaler maar dat de beleidsbepaler zijn "taak" mag delegeren aan bijvoorbeeld de direct of naast hogere leidinggevende van de werknemer. Op deze wijze kan per categorie werknemer worden ingegaan op wat moreel-ethisch handelen concreet voor specifieke functies betekent. Daarbij komt dat het afleggen van de moreel-ethische verklaring op deze wijze ook voor de grote instellingen, waar het gaat om tienduizenden werknemers in 2013, beter te implementeren is en de nalevingskosten lager worden.

C. Transparantie aanbieders hypothecair krediet

1. Eénsporig rentebeleid

De NVB onderschrijft het voeren van een éénsporig rentebeleid. Een éénsporig rentebeleid was initieel bedoeld om te voorkomen dat bestaande klanten bij continuatie van hun lening een ander (substantieel hoger) tarief krijgen aangeboden dan nieuwe klanten op dat moment.

Kortingsacties, van tijdelijke aard, bedoeld om een vooraf bepaalde categorie potentiële klanten aan te spreken moeten o.i. echter mogelijk blijven. Aanbieders beogen door dergelijke kortingsacties

immers hun positie op de markt te versterken en tevens is een lagere rente in het voordeel van de consument. Daarbij geldt uiteraard dat over de voorwaarden bij dergelijke kortingsacties voorafgaand aan het sluiten van de overeenkomst duidelijk moet worden gecommuniceerd naar de consument zodat de klant weet dat de korting van tijdelijke aard is en niet de schijn bestaat dat er toch sprake is van duaal beleid.

Echter de concrete maatregel in artikel 81a Bgfo, en de uitwerking daarvan, grijpt in in de ondernemingsvrijheid voor aanbieders door generieke kortingsacties te verbieden. Dit lijkt te betekenen dat in geen geval korting mag worden gegeven, behalve op differentiatie van het risicoprofiel. Dit laatste wordt overigens in de toelichting te beperkt uitgelegd (pag. 70 “Het risicoprofiel is afhankelijk van de waarde van de woning of het inkomen van de desbetreffende consument in verhouding tot de hoogte van het uitstaande hypothecair krediet.”).

Door deze kortingen te verbieden zullen rentetarieven voor hypotheeklen voor bijvoorbeeld starters en eventuele andere specifieke doelgroepen onnodig stijgen.

Kortingen die uitsluitend zijn toegestaan over de hele looptijd van de hypotheek zullen een nivellerend effect hebben op het prijsniveau van hypotheeklen doordat ze over de gehele looptijd worden doorgerekend. Hoewel waarschijnlijk niet zo beoogd, bestaat hierdoor het reële risico van concurrentiebeperking door het verlies van onderscheidend vermogen en de mogelijkheid om doelgroepen als starters een significant voordeel te bieden aan het begin van hypothecaire verplichting.

Ook zal het concurrentiebeperkend kunnen werken op individueel klantniveau. Immers wanneer een klant geldverstrekkers ‘tegen elkaar uit wil spelen’ zullen de onderlinge prijsverschillen te gering blijken om echt onderscheidend te zijn.

Kortingen voor uitsluitend starters (gericht op de 1ste rentevastperiode (RVP)) zijn niet meer toegestaan. Wij merken op dat juist deze groep vaak aan het begin staat van haar inkomensontwikkeling, nog geen spaar- of andere reserves heeft opgebouwd en juist daarom gedurende de eerste jaren van de hypotheekbehoefte heeft aan lagere maandlasten, waarna deze behoefte in de loop van de jaren afneemt. Het effect zal zijn dat de “zwakkeren” (starters, lagere inkomens, mensen zonder vermogen) juist te maken krijgen met hogere hypotheekrentetarieven. Immers alleen door af te lossen of eigen vermogen in te brengen (LTV) of meer te verdienen (LTI) kunnen kortingen worden verkregen. Dit is wederom een extra belemmering om een financiering te krijgen voor starters op de woningmarkt.

2. Apart in rekening brengen van advies- en distributiekosten (art. 86h)

Transparantie over advieskosten vinden wij een goede zaak. De klant heeft behoefte aan financieel advies en moet een geïnformeerde beslissing kunnen nemen over de dienstverlening. Advies is voor de klant een waardevolle dienst. Daarom is het van belang dat de adviseur de waarde van dat advies transparant maakt, onafhankelijk van de waarde van een te leveren financieel product. Het is naar onze mening ook logisch om de kosten voor advies apart van de productprijs bij de klant in rekening te brengen. Wij vinden het echter bijzonder onwenselijk dat de klant een consumptief krediet zou moeten sluiten om de kosten voor financieel advies te kunnen betalen.

Voor het inzicht geven in de distributiekosten van een product zien wij geen valide argumenten. Het leidt tot grote inspanningen bij financiële dienstverleners – en dus tot extra kosten voor de klant! – en het is nog maar de vraag of de distributiekosten echt vergelijkbaar zijn (er zit altijd een arbitraire kostenallocatie achter).

3. Kostprijsmodel (art. 86g)

Als gevolg van het introduceren van een kostprijsmodel kunnen commerciële ondernemingen minder accuraat reageren op hun concurrenten (immers wijzigen kostprijsmodel en input en output kan niet zomaar en moet worden onderbouwd en goedgekeurd door een accountant). Wij menen dat dit slecht is voor concurrentie op de markt en dus slecht voor de consument.

4. Transparantie (variabele) rente (art. 51b, 53, 59b, 68b)

Transparantie variabele rente

De consument heeft belang bij begrijpelijke informatie over door financiers geboden diensten en producten. Echter het voorstel om consumenten te informeren over de opbouw van- en/of de oorzaak van eventuele wijzigingen van het variabele rentetarief wijst de NVB ten principale af.

De NVB is van mening dat het huidige voorstel het consumentenbelang op geen enkele wijze dient. Teveel gedetailleerde informatie kan in dit geval averechts werken. Het wordt nog complexer voor de klant. Het kan tevens de schijn opwekken van een vaste relatie tussen kapitaalmarkt tarieven en het variabele tarief, hetgeen in de meeste gevallen niet het geval is. Met deze maatregel wordt een schijnzekerheid gecreëerd die mogelijk gevaarlijker is dan geen zekerheid. Immers de consument heeft geen invloed op de hoogte van de kapitaalmarkt tarieven of andere externe factoren die invloed hebben op de hoogte van de variabele rente, noch op de hoogte van de variabele rente zelf.

Tevens ondermijnt deze maatregel de stabiliteit in de markt doordat bijvoorbeeld ook eventuele stijging van risico-opslagen kenbaar gemaakt moeten worden. Mogelijk gevolg van deze maatregel kan zijn dat banken stoppen met het aanbieden van variabele rente voor een hypotheek. Dit beperkt de keuzevrijheid van de consument.

Wij menen dat een vergaande maatregel, waarbij de overheid direct kan ingrijpen in de prijsstelling van de variabele hypotheekrente, door de componenten waaruit de rente mag bestaan te kunnen bepalen, niet zou moeten kunnen worden bepaald bij Ministeriële Regeling. Dit direct ingrijpen in de prijsstelling zou met de waarborgen van de medewerking van de ministerraad, Raad van State en beide Kamers omkleed moeten zijn en die ontbreken in geval van een Ministeriële Regeling.

Door deze verregaande transparantieverplichtingen door te voeren, is het risico dat banken voor nieuwe klanten geen variabele rente meer zullen aanbieden. Dat betekent verschraling van het productassortiment en de keuzevrijheid van de consument en dat is niet in het belang van de consument.

Transparantie 3 maands brief

De verplichting voor de aanbieder om de consument ten minste drie maanden voor het aflopen van de rentevastperiode van een overeenkomst inzake een hypothecair krediet met een vaste debetrentevoet over het aflopen van die periode, te informeren en een nieuw aanbod te doen voor de komende rentevastperiode, waarbij de debetrentevoet bij verschillende rentevastperiodes wordt aangegeven, is zeer kostbaar. Dit maakt hypothecair krediet voor de consument onnodig duurder.

Het lijkt ons een goed voorstel om tenminste 3 maanden van te voren aan te kondigen dat de rentevastperiode haar einde nadert en te verwijzen naar de tarieven op de sites, maar het concrete aanbod later te doen om onnodige kosten voor de consument te voorkomen.

5. Algemene aandachtspunten

De beoogde implementatiedatum is onhaalbaar: de tijdlijnen die de sector gegund worden zijn in onze opvatting niet reëel. We vrezen dat u hiermee een situatie creëert waarbij het overgrote deel

van de sector op 1 januari 2013, onderdelen van de voorgenomen regelgeving niet zal kunnen naleven.

(Te) grote ruimte voor toezichthouder en Minister tot nadere of aanvullende regels: gezien de korte implementatietermijnen die ons nu zijn gegund en de grote administratieve en financiële impact die deze wijzigingen hebben spreken wij onze zorg uit voor de implicaties van deze vrijheid van de toezichthouder.

Wij zijn van mening dat er sprake is van niet-realistische inschatting van de administratieve lasten

D. Provisieverbod en transparantieplichtingen

Wij begrijpen dat het provisieverbod van toepassing wordt op complexe producten. Echter alle bijbehorende vergaande transparantieplichtingen (Art. 86f+g+h Bgfo Pre-contractuele informatie, waaronder advies- en distributiekosten op basis van kostprijsmodel) lijken voor wat betreft een aantal complexe producten deels onuitvoerbaar en bovendien een zeer zwaar middel.

Een voorbeeld is het product Pensioenspaarproduct (een complex product). In het dienstverleningsdocument moeten de advies- en distributiekosten ter zake deze spaarrekening worden opgenomen. Dit DVD moet aansluiten op de dienstverleningsvraag van de klant, impliceert dit dat het product in een DVD met alle andere pensioenproducten moet worden opgenomen, terwijl het verkoopkanaal voor dit product binnen het domein sparen ligt?

Op basis van het kostprijsmodel dienen de advies- en distributiekosten worden bepaald en separaat in rekening te worden gebracht aan de klant. Het door SIS-uitgewerkte model is niet geschreven voor bijv. een spaarproduct als deze. Ook is het voor de consument onbegrijpelijk dat hij zal moeten betalen voor de distributie van een execution only aangeboden pensioenspaarrekening. De consument zal hier geen begrip voor hebben. Hij komt geld sparen en opent zelf een rekening en krijgt vervolgens een nota voor de distributie, dat zal beslist het vertrouwen in de banken niet herstellen.

Kortom wij verzoeken u de transparantieplichtingen te heroverwegen voor producten als bovenstaande.

De periode waarover de oude provisieregels blijven gelden, dient in het Bgfo logischerwijs op 1 januari 2007 in plaats van 1 januari 2009 aan te vangen en de gefaseerde toepassing van de balansregel afhankelijk van het jaar van het sluiten van de desbetreffende verzekeringsovereenkomst, dient gerespecteerd te worden.

Het is juridisch wenselijk om expliciet in het besluit te bepalen dat de nieuwe provisieregels gelden voor vanaf 1 januari 2013 gesloten overeenkomsten Dit ook om te voorkomen, dat vóór 1 januari 2007 gesloten overeenkomsten onder de reikwijdte van het provisieverbod worden gebracht.

E. Aanvullende hypothesen voor de berekening van het jaarlijks kostenpercentage

Op 14 november 2011 heeft de Europese Commissie richtlijn 2011/90/EU vastgesteld. In deze richtlijn worden de aanvullende hypothesen voor de berekening van het jaarlijkse kostenpercentage aangepast. Deze wijzigingen dienen per 1 januari 2013 te worden toegepast.

In het Wijzigingsbesluit financiële markten 2013 zijn in onderdeel HH deze aanvullende hypothesen opgenomen.

De onduidelijkheid hangt mede samen met een door het Ministerie eerder gegeven uitleg met betrekking tot kredietovereenkomsten voor onbepaalde tijd.

Aanpassing van de berekeningsmethodiek van het jaarlijkse kostenpercentage brengt voor financiële ondernemingen de nodige systeemtechnische aanpassingen met zich mee. Deze

aanpassingen zijn zeer tijdrovend. Duidelijkheid op korte termijn over deze aangepaste hypothesen is dan ook zeer gewenst.

F. Nieuwe eisen aan vakbekwaamheid

Wij kunnen ons vinden in bredere eisen voor adviseurs en de indeling in beroepskwalificaties.

Bredere eisen over kennis, vaardigheden, houding en gedrag zijn noodzakelijk omdat niet alleen de kennis van de adviseur de kwaliteit van het advies bepaalt.

Het denken in beroepskwalificaties is een noodzakelijke randvoorwaarde om te komen tot een goed vakbekwaamheidsstelsel. Positief vinden we de modulaire opbouw, waarbij modules tussen kwalificaties uitwisselbaar zijn. Daarbij willen we wel opmerken dat de nu gedefinieerde kwalificaties in de beroepspraktijk niet allemaal herkenbaar zijn voor medewerkers of consumenten en toch voor een groot deel op producten gebaseerd blijven.

De NVB wil over 6 punten nadere opmerkingen maken:

1. De diplomaplicht Betalen en Sparen is onwenselijk
2. De opzet van PE kan eenvoudiger en het is onacceptabel dat als een PE examen niet wordt gehaald direct het diploma vervalt.
3. Borgen kwaliteitsniveau:
Er wordt niets gezegd over de inzet van startende adviseurs die nog in opleiding zijn. We pleiten er voor dat deze groep - onder toezicht- (evt. beperkt) mag adviseren in zijn opleidingsfase. Tevens pleiten we voor eind- en toetstermen die goed aansluiten op de beroepspraktijk. Tevens pleiten we voor toetstermen die zijn geformuleerd in begrijpelijke taal (minder technisch en lager taalniveau). Alleen dan sluiten de toetstermen goed aan bij de beroepspraktijk waarin adviseurs in begrijpelijke taal met consumenten moeten communiceren.
4. Vakbekwaamheidseisen, opleiden en examineren scheiden:
Naar onze mening loopt in de Bgfo het formuleren van vakbekwaamheidseisen (eindtermen), opleiden en examineren door elkaar. Dit vormt een belemmering voor het realiseren van een stelsel waarmee we de vakbekwaamheid van beroepsbeoefenaren richting geven. We kunnen hierdoor blijven hangen in cursorisch onderwijs. In onze optiek zijn modules geen onderdeel van een beroepskwalificatie, een module is een onderdeel van een opleiding die leidt tot een beroepskwalificatie. Wij adviseren het Ministerie van Financiën zich te beperken tot het formuleren van eisen voor het goed uitvoeren van functies en deze vast te leggen in beroepskwalificaties.
De verhouding één examenbank versus achttien exameninstellingen waar examens voor modules afgenomen worden, vraagt om wetgeving over uitwisseling van gegevens over certificaten en regelgeving over wanneer/wie een diploma mag verstrekken en uitwisselbaarheid / erkenning van diploma's. Is het niet logischer om één examenbank en ook voor één exameninstituut te kiezen? Eenvoud, helderheid en structuur op dit gebied zijn noodzakelijke voorwaarden.
5. Overgang diplomaplicht
Voor veel banken is de overgang naar de diplomaplicht het meest impactvolle punt. Deze maatregelen gelden naar onze eerste inschatting voor meer dan 30.000 adviseurs alleen al binnen de grootbanken. Dit vergt een zorgvuldige overgangsregeling, zodat de continuïteit van de dienstverlening is geborgd en eerder bestaande deskundigheid wordt erkend. Tevens is in de toelichting uitgegaan van alleen de kosten voor een examen. De kosten voor de voorbereiding en opleiding zijn buiten beschouwing gelaten. Dit is consistent met de implementatie van de WFT waarbij ook het uitgangspunt was "dat er geen studie noodzakelijk zou zijn". In de praktijk bleek dit echter lang niet altijd te kloppen. Een schatting is dat er 10 tot 20 uur aan voorbereidingstijd per module nodig is. Dit maakt de daadwerkelijke implementatiekosten aanzienlijk hoger. Echter, er wordt niets gezegd over de overgangsregeling. Het is niet acceptabel als al deze medewerkers examens moeten doen voor de nieuwe Wft diploma's. Het gaat om zeer veel medewerkers die gemiddeld 3 (check) examens zouden moeten doen. De

- toegezegde mogelijkheid voor een collectieve EVC wordt nergens genoemd. Er dient sprake te zijn van een heldere overgangsregeling met betrekking tot de nieuwe vakbekwaamheidseisen.
6. Stapeling van vakbekwaamheidseisen voor de adviseur Schade Bedrijven
Door de nieuwe eisen is er bij meerdere banken sprake van een verzwaring van de vakbekwaamheidseisen voor de adviseur die over zakelijke schade producten adviseert. Dit leidt tot onnodig hoge kosten voor de klant.

G. Geschillenbeslechting

In de praktijk van de behandeling van klachten hebben de meeste banken op de voet van artikel 34 van de algemene bankvoorwaarden een procedure ingericht voor de behandeling van klachten, de interne klachten procedure IKP. Die procedure bestaat uit twee fasen en is uiteraard te vinden op de website van de bank.

In het voorstel en de toelichting erop lijkt geen rekening te zijn gehouden met het feit dat heel veel klachten mondeling worden behandeld en afgehandeld. Dat geldt in ieder geval voor de eerste fase van de interne klachtenprocedure. Bij de tweede –altijd schriftelijke- fase van de interne klachtenprocedure ontvangt de klant een brief en dan zal bij afwijzing ook steeds verwezen kunnen worden naar een voor de klant openstaande vervolprocedure.

Het is onwenselijk wanneer een klant direct na het uiten van zijn klacht naar het Kifid gaat, zonder dat de interne klachtenbehandeling is afgerond. Hoe kan een Ombudsman immers bemiddelen als het onderzoek door de bank nog niet is afgerond en er geen standpunt is ingenomen?
De NVB pleit er daarom voor dat in de toelichting expliciet wordt benoemd dat de termijn betrekking heeft op de laatste fase van de klachtenbehandeling.

Het is in het belang van de consument dat de financiële onderneming voldoende tijd krijgt om een gedegen onderzoek te kunnen doen teneinde met een goed overwogen oordeel te komen over een klacht. Het Kifid-reglement geeft daartoe ook de ruimte door een termijn van zes weken te hanteren. Bij het ontbreken van een reactie na deze termijn wordt aangenomen dat de aangeslotene afwijzend heeft beslist op de klacht. Dit uiteraard om behandeling door het Kifid mogelijk te maken. De voorgestelde regels zijn dus een inbreuk op de praktijk zoals het Kifid deze sanctioneert.

H. Clustermunitie

Het gebruik van clustermunitie veroorzaakt onaanvaardbaar humanitair leed en uit dien hoofde steunen banken nadrukkelijk de wens om investeringen in clustermunitie te voorkomen. Het voorstel biedt goede basis om vanuit de breedte van de gehele financiële sector in Nederland de afspraken van de Oslo conventie te borgen. Voor een effectieve en consistente uitvoering wint het voorstel aan kracht als aansluitend en op korte termijn naar Noors model samen met alle betrokkenen een verbodslijst wordt gerealiseerd.

Bijlage 2

A. Productontwikkelingsproces

Lid 1

Het heeft onze sterke voorkeur om dit artikel te beperken tot de belangen van de consument en niet de ruimere begrippen 'cliënt' en 'begunstigde van het financieel product' op te nemen. De reikwijdte van dient in ieder geval beperkt te blijven tot producten die voor de retailmarkt zijn bestemd. Uitsluitend voor de wholesale markt bestemde producten behoren - analoog aan hetgeen lid 7 bepaalt ten aanzien van het aanbieden van rechten van deelneming in een beleggingsinstelling aan professionele beleggers - buiten de scope van het artikel te vallen.

'Producten houden rekening met' zou taalkundig gezien beter geformuleerd kunnen worden. Producten kunnen immers geen rekening houden met iets. Wel kan geregeld worden dat de financiële onderneming beschikt over adequate procedures en maatregelen die waarborgen dat bij de ontwikkeling of samenstelling van de financiële producten op een evenwichtige wijze rekening wordt gehouden met belangen van consumenten of cliënten.

Lid 3

In de tekst van het besluit wordt bepaald dat de reviewplicht van toepassing is op zowel nieuwe als bestaande producten die nog actief worden aangeboden. De tekst die in de laatste alinea van de toelichting tussen haakjes staat lijkt echter te suggereren dat niet alleen de producten moeten worden meegenomen die actief gevoerd worden (is aangeboden), maar ook de producten die niet meer actief gevoerd worden. Dit lijkt strijdig met elkaar, daarom stellen wij voor om de tekst in de toelichting tussen haken te laten vervallen.

Lid 4

Gebruik maken van het begrip 'afbreuk doen' vinden wij nog steeds erg ruim. We stellen voor om dit aan te scherpen door bijvoorbeeld niet meer te spreken van 'afbreuk' maar bijvoorbeeld 'aantoonbare schade'. Verder stellen we voor in de tekst van lid 4 aan consument of cliënt toe te voegen 'waarvoor het product ontwikkeld is'. Ook spreken we de voorkeur uit om in deze bepaling te spreken over "consumenten", meervoud. Door de huidige formulering kan er reeds sprake zijn van overtreding van deze bepaling, indien het product afbreuk doet aan de belangen van een enkele consument. Graag zouden we bepaald zien dat er pas ingevolge dit besluit noodzaak bestaat tot het aanpassen of staken van een product, indien het afbreuk doet aan een substantieel deel van de doelgroep waarvoor het product is ontwikkeld. Dit om vervelende discussies met de Toezichthouder hierover te voorkomen.

Lid 5

Dit lid lijkt ons in de huidige vorm overbodig. Op z'n minst zou in de toelichting aangegeven moeten worden wat men precies nader zou willen regelen en zou in de tekst van het besluit een nadere clausulering moeten worden aangegeven. De gevolgen van de huidige delegatiegrondslag zijn niet goed te overzien, aangezien het erg gemakkelijk is om via uitvoeringsregelingen zwaardere regelgeving op te leggen. Er bestaat op dit moment geen noodzaak of aanleiding tot meer gedetailleerde regelgeving. Wanneer de Minister wel denkt dat er noodzaak of aanleiding bestaat om meer regels op dit gebied te introduceren vernemen wij graag waar de Minister aan denkt.

Lid 6

De intentie van het bepaalde in dit lid lijkt goed, maar wij begrijpen het verband met de verwijzing naar de onderdelen a en b in de definitie van aanbieden in artikel 1:1 Wft niet. In onderdeel c van de definitie van 'aanbieden' staat ook 'beheren' of 'uitvoeren'. Dit zou ons inziens nog moeten worden opgenomen, omdat anders ook de lopende overeenkomsten zoals daar bedoeld gestaakt dienen te worden.

We willen suggereren om voor de volledigheid in de uitzondering van lid 6 ook te verwijzen naar lid 3, om ook de reviewplicht voor producten die alleen nog worden beheerd of uitgevoerd uit te sluiten.

Lid 7

Uit de toelichting blijkt dat bedoeld is beleggingsondernemingen in zijn geheel van artikel 32 uit te sluiten. Door de gekozen formulering volgt dit echter niet uit de tekst van dit artikellid. Voorgesteld wordt al in het eerste lid financiële instrumenten uit te sluiten van financiële producten. Voor een eventueel gewenste van toepassingverklaring op bepaalde beleggingsinstellingen zou dan voor een constructie van overeenkomstige toepassing in het zevende lid kunnen worden gekozen.

Toelichting lid 1

Alinea drie: hier wordt aangegeven dat de belangen moeten worden meegenomen wanneer er sprake is van derden als begunstigen van een product. Dit is goed en terecht voor de gevallen zoals in het voorbeeld weergegeven bij pensioenproducten. Maar in het geval van andere producten is dat niet altijd mogelijk, omdat het voor de producent niet altijd bekend is wat de afnemer vervolgens met het product doet.

Wanneer de afnemer een product, dat uitsluitend voor de professionele markt is bedoeld, splitst in kleinere coupures en aan consumenten doorverkoopt, dan wordt dat niet altijd bekend gemaakt aan de producent. De producent kan hooguit een bepaling opnemen in zijn contract met de afnemer dat het product uitsluitend bedoeld is voor professionele marktpartijen, maar mocht een afnemer het dan toch opknippen en verkopen in het retaildomein, dan zou dit niet tot aansprakelijkheid van de producent moeten leiden. De afnemer heeft dan een eigen verantwoordelijkheid en dient bij de samenstelling van het product (of indien het wordt opgeknipt) zelfstandig te toetsen of het product in deze vorm voldoet. In meer algemene zin kan worden gezegd dat het consultatievoorstel in de verhouding tussen de producent en distributeur van een product de verantwoordelijkheid per definitie eenzijdig bij de producent lijkt te willen neerleggen en daarmee ingrijpt in de contractvrijheid en de mogelijkheid om de verantwoordelijkheden voor distributie van het product (binnen zekere grenzen) op een andere wijze te verdelen. De mogelijkheid bestaat dat een distributeur het product van een aanbieder alsnog aan de 'verkeerde' (in de zin van: 'niet overeenkomstig de door de aanbieder gedefinieerde') doelgroep verkoopt. In een dergelijk geval kan de oorspronkelijke aanbieder hiervoor onmogelijk verantwoordelijk worden gehouden.

Alinea vier: in deze alinea is een goede toevoeging gemaakt, die stelt dat het niet enkel om het belang van 'de consument' draait, maar dat meerdere belangen een rol spelen. De laatste zin geeft aan dat een product altijd een toegevoegde waarde moet bieden aan de consument. Het aantoonbaar maken van de toegevoegde waarde van producten is niet altijd even gemakkelijk te staven. Of iets 'waarde toevoegt' wordt bepaald door hetgeen waartegen het wordt afgezet en het moment waarop dit wordt beoordeeld. Het hangt af van de perceptie en de huidige status van individuele cliënten en kan derhalve sterk verschillen. Bijvoorbeeld: een betaalrekening zonder rentevergoeding kan toegevoegde waarde bieden om je geld veilig te kunnen beheren, maar zal in de perceptie van de klant veel minder toegevoegde waarde bieden wanneer hij een betaalrekening met rentevergoeding gewend is.

Zolang we zelf kunnen bepalen of we verwachten dat het toegevoegde waarde kan bieden, dan is dit een prima artikel. Wanneer het omgekeerde het geval is en cliënten achteraf kunnen aangeven dat het product (bijvoorbeeld door tegenvallende marktomstandigheden) toch niet zoveel toegevoegde waarde heeft geboden, wordt het een lastig hanteerbare tekst. Hier ligt het gevaar van de zogenaamde 'hindsight bias' dan op de loer.

Toelichting lid 2

Alinea 2: In de toelichting wordt aangegeven dat in de beschrijving van de doelgroep het risicoprofiel wordt opgenomen. Dit miskent dat een risicoprofiel alleen aan de orde is bij advisering aan consumenten en derhalve bijvoorbeeld bij producten die execution-only worden verkocht niet relevant is. Wij adviseren deze term uit de opsomming weg te laten.

De tekst van dit lid gaat vrij ver voor eenvoudige producten: waarom verschillende scenario's uitwerken voor een eenvoudige betaalrekening of een eenvoudige spaarrekening?

Alinea drie: hier wordt als 'additionele invulling' op artikel 4:19 Wft aangegeven dat de informatie afgestemd moet zijn op de doelgroep. Dit is logisch, mits deze doelgroep niet te specifiek beschreven moet worden. Wanneer er bijvoorbeeld voor één product vijf verschillende documenten met productinformatie gemaakt moeten worden, dan ontstaat een onbeheersbare situatie. In de huidige praktijk worden producten reeds gesplitst naar doelgroepen, zoals een betaalrekening voor de particuliere markt en een rekening courant voor de zakelijke markt. Deze producten kennen daardoor dus al een hun eigen productinformatie die is afgestemd op de doelgroep.

Het is ons niet duidelijk hoe de wetgever de tests/scenarioanalyses op de onderdelen van een product ziet. Neem een beleggingshypotheek samengesteld uit een beleggingsverzekering en een hypothecaire lening. Je zou dus tests moeten doen ten aanzien van de beleggingsverzekering maar ook ten aanzien van de hypotheek (mogelijke ontwikkelingen van de huizenmarkt in relatie tot de LTV verhouding?). Maar dient daarnaast ook nog een test gedaan te worden over hoe dat op elkaar inwerkt en in relatie staat tot waarschijnlijkheidsrisico's?

Men heeft voor ogen het voorbeeld van een beleggingspolis met een ingebouwde hefboom. Daar kunnen wij ons iets bij voorstellen. Het doel van een beleggingspolis is echter tweeledig: vermogensopbouw voor de aflossing en verzekering van het overlijdensrisico van de klant. Wanneer het om beleggingen gaat, dan zal uit de test altijd volgen dat niet in alle scenario's het doel (vermogensopbouw) gediend wordt. Er kunnen immers ook verliezen geleden worden. Betekent dit dat dit soort producten niet meer verkocht mogen worden? Zoals het er nu staat wordt de doelstelling van zo'n product "de kans op het opbouwen van vermogen".

'Afzonderlijke onderdelen van het product' is een nog onvoldoende toegelicht element in de regeling. Weliswaar wordt hier in de toelichting op ingegaan en worden voorbeelden gegeven. Maar het is ondoenlijk om elk van de onderdelen van een product tests+scenario's uit te voeren (nog los van de kosten hiervan). Beter zou zijn om het product als geheel te "testen". Als het dan toch noodzakelijk gevonden wordt om losse onderdelen te "testen" dan kan beter gesproken worden van "essentiële/belangrijkste onderdelen", waarvoor dan in de toelichting voorbeelden kunnen worden gegeven. Bovendien staat in de toelichting dat de productonderdelen afzonderlijk in hun werking zullen bijdragen aan de doelstelling van de doelgroep. Dat kan toch niet gelden voor alle onderdelen afzonderlijk, maar juist als product in het geheel. Als je bijvoorbeeld een product hebt met een garantie dan zal het onderdeel dat moet zorgen voor mogelijke winst als onderdeel niet bijdragen aan de doelstellingen van de doelgroep, want veel te risicovol.

De distributeur wordt hier wederom buiten schot gelaten, er staat dat als een product via de distributiekanaalen bij pertinent ongeschikte doelgroepen terechtkomt, de financiële onderneming niet aan zijn verplichtingen voldoet. Dit hangt af van de afspraken tussen distributeur en financiële onderneming. Als de distributeur bijvoorbeeld de klantintake en advies zelfstandig (niet namens de financiële onderneming.) doet, dan is hij daar verantwoordelijk en niet de financiële onderneming.

Toelichting lid 4

Hier wordt aangegeven dat ook de toezichthouder kan aangeven dat een product afbreuk doet aan de belangen van de consument, cliënt of begunstigde. Het risico bestaat dat de grondslagen mogelijk eenzijdig door de AFM bepaald zullen worden. Een dergelijke rol van de toezichthouder achten wij mede vanuit een staatsrechtelijk oogpunt zeer onwenselijk. De AFM gaat hiermee op de stoel van de financiële onderneming zitten

Bij het nemen van maatregelen ten aanzien van producten die afbreuk doen aan de belangen van consumenten is extra aandacht nodig voor producten die op de secundaire markt verhandeld worden. Het is voor deze bestaande producten belangrijk dat deze verhandelbaar blijven en dat de secundaire markt dus kan worden onderhouden, om ergere schade te voorkomen.

B. Uitwerking van de bankierseed

De regeling zegt niets over werknemers van een instelling die buiten Nederland werkzaam zijn, bijvoorbeeld in branches. Ook hiervoor zou moeten gelden dat instellingen integriteitsnormen in de organisatie kunnen borgen op een wijze die aansluit bij de lokale normen en gebruiken. Het is belangrijk dat de regeling voldoende ruimte laat voor culturele verschillen.

De uitwerking in de regelgeving roept enkele vragen op over de juridische gevolgen van niet naleving wanneer personen de eed/belofte niet willen afleggen? Mag de financiële onderneming deze personen in dienst nemen/houden, inhuren of ermee (blijven) samenwerken? Welke vrijheid van handelen heeft de financiële onderneming hierin, mede gelet op het arbeidsrecht? In de toelichting van de ministeriele regeling dient hier aandacht aan besteed te worden waarbij ook de arbeidsrechtelijke aspecten worden betrokken. Een wettelijke verplichting om (kortweg) bankmedewerkers een eed of belofte af te laten leggen lijkt niet te worden ondersteund door arbeidsrechtelijke maatregelen om deze verplichtingen af te kunnen dwingen.

Ook de artikelen omtrent het opleggen van de verplichting van het afleggen van een eed of belofte aan derden, waaronder tijdelijke krachten en medewerkers die werkzaam zijn bij uitbestedingspartners (zoals nader uitgewerkt in de wijzigingsvoorstellen t.a.v. het Bgfo) zouden verduidelijking behoeven. Voorkomen zou moeten worden dat ook een uitzendkracht die een dag activiteiten verricht onder verantwoordelijkheid van medewerkers die wél een eed of belofte hebben afgelegd, ook verplicht moet worden om een eed of belofte af te leggen, met alle administratieve (en bureaucratische) rompslomp van dien. Ook is de vraag of niet in overeenkomsten met uitbestedingspartners (waaronder ook uitzendbureaus en andere toeleveranciers van diensten en medewerkers) een vergelijkbare verplichting kan worden opgelegd, zonder dit een directe verantwoordelijkheid ten aanzien van het proces voor financieel dienstverleners te maken. Definities en begrippen over wat ondersteunende functies waarvoor de eed of belofte niet zou hoeven te gelden zouden uitgewerkt dienen te worden, omdat heden ten dage heel veel ook ICT en operationele activiteiten en werkzaamheden wél degelijk tot de kernactiviteiten van financieel dienstverleners zouden kunnen worden gerekend.

De eed/belofte vindt voor banken haar grondslag in artikel 3:8 Wft. Artikel 3:271 Wft kent geen terugkoppeling naar artikel 3:8 Wft (vergelijk artikel 3:272 Wft waar wel een koppeling is gemaakt naar artikel 3:9 Wft).

C. Transparantie aanbieders hypothecair krediet

Eénsporig rentebeleid

De NVB onderschrijft het voeren van een éénsporig rentebeleid. Een éénsporig rentebeleid was initieel bedoeld om te voorkomen dat bestaande klanten bij continuatie van hun lening een ander (substantieel hoger) tarief krijgen aangeboden dan nieuwe klanten op dat moment.

Kortingsacties, van tijdelijke aard, bedoeld om een vooraf bepaalde categorie potentiële klanten aan te spreken moeten o.i. echter mogelijk blijven. Aanbieders beogen door dergelijke kortingsacties immers hun positie op de markt te versterken en tevens is een lagere rente in het voordeel van de consument. Daarbij geldt uiteraard dat over de voorwaarden bij dergelijke kortingsacties voorafgaand aan het sluiten van de overeenkomst duidelijk moet worden gecommuniceerd naar de consument zodat de klant weet dat de korting van tijdelijke aard is en niet de schijn bestaat dat er toch sprake is van duaal beleid.

Echter de concrete maatregel in artikel 81a Bgfo, en de uitwerking daarvan, grijpt in, in de ondernemingsvrijheid voor aanbieders door generieke kortingsacties te verbieden. Dit betekent dat

in alle gevallen, behalve op differentiatie van het risicoprofiel, dat overigens in de toelichting te beperkt wordt uitgelegd (pag. 70 “Het risicoprofiel is afhankelijk van de waarde van de woning of het inkomen van de desbetreffende consument in verhouding tot de hoogte van het uitstaande hypothecair krediet.”), op geen enkele wijze korting mag worden gegeven?

Gevolgen voor de consument

Door deze kortingen te verbieden zullen rentetarieven voor hypotheeklen voor bijvoorbeeld starters en eventuele andere specifieke doelgroepen onnodig stijgen.

Kortingen die uitsluitend zijn toegestaan over de hele looptijd van de hypotheek zullen een nivellerend effect hebben op het prijsniveau van hypotheeklen doordat ze over de gehele looptijd worden doorgerekend. Hoewel waarschijnlijk niet zo beoogd, bestaat hierdoor het reële risico van concurrentiebeperking door het verlies van onderscheidend vermogen en de mogelijkheid om doelgroepen als starters een significant voordeel te bieden aan het begin van hypotheeklen verplichting.

Ook zal het concurrentiebeperkend kunnen werken op individueel klantniveau, immers wanneer een klant geldverstrekkers ‘tegen elkaar uit wil spelen’ zullen de onderlinge prijsverschillen te gering blijken om echt onderscheidend te zijn.

Specifieke gevolgen voor starters en de woningmarkt

Kortingen voor uitsluitend starters (gericht op de 1ste rentevastperiode (RVP)) zijn niet meer toegestaan. Wij merken op dat juist deze groep vaak aan het begin staat van inkomens ontwikkeling, nog geen spaar- of andere reserves heeft opgebouwd en juist daarom gedurende de eerste jaren van de hypotheeklen behoefte heeft aan lagere maandlasten, waar deze behoefte over de loop van de jaren afneemt. Het effect zal zijn dat door alleen te mogen differentiëren in prijs op basis van risicoprofiel, de “zwakkeren” (starters, lagere inkomens, mensen zonder vermogen) juist te maken krijgen met hogere hypotheekrentetarieven. Immers alleen door af te lossen of eigen vermogen in te brengen (LTV) of meer te verdienen (LTI) kunnen kortingen worden verkregen. Dit is wederom een extra belemmering om een financiering te krijgen voor starters op de woningmarkt.

Door kortingen voor starters (zij hebben immers juist een hoger risicoprofiel) nu te verbieden, zullen de voorgenomen maatregelen omtrent het beperken van de hypotheekrente aftrek (“Kunduz-akkoord”) tezamen met de reeds veel strengere leennormen uit de GHF en wijze waarop de AFM daar toezicht op houdt, de starter op de woningmarkt extra duperen. Wij vrezen dat deze maatregelen tezamen in de huidige economie de huizenmarkt volledig op slot zal zetten, omdat er nauwelijks starters zullen/kunnen toetreden. Om deze reden kunnen wij ons voorstellen dat juist voor specifieke doelgroepen kortingen op de 1ste RVP mogelijk blijven, desnoods gemaximeerd

Art. 81a: Specifieke vragen / opmerkingen

- Wij bepleiten dat u in uw voorstellen dezelfde definitie van “hypothecair krediet” hanteert als in de Gedragscode Hypothecaire Financieringen, omdat anders de reikwijdte van de diverse maatregelen inzake hypotheeklen uiteen gaan lopen .

De definitie die in de Gedragscode Hypothecaire Financieringen wordt gebruikt is:
Een financiering aan een consument bestemd voor de verwerving, verbouwing of herfinanciering van een voor eigen permanente bewoning bestemde woning tot zekerheid voor de terugbetaling waarvan een hypotheek op die woning is of wordt gevestigd.

De huidige definitie in het BGfo is:
Overeenkomst inzake krediet met een consument, bij het aangaan waarvan een recht van hypotheek wordt gevestigd, strekkende tot verhaal bij voorrang van de vordering tot

voldoening van de door de consument verschuldigde betaling, dan wel met betrekking waartoe reeds een zodanig recht is gevestigd en waarbij het krediet wordt verleend tegen een voor hypothecaire financieringen van de aanbieder gebruikelijk jaarlijks kostenpercentage.

- Wij gaan er vanuit dat er wel verschillende tarieven per aflosvorm (bankspaar, aflossingvrij, etc.) mogelijk blijven. Graag zouden we dit terug lezen in de toelichting.
- U geeft aan dat we alleen mogen differentiëren in prijs op basis van een risicoprofiel (overigens kan het risicoprofiel door meer bepaald worden dan alleen de LTV en LTI), wij gaan er hierbij van uit dat kortingen die het risicoprofiel bij de bank positief beïnvloeden, zoals kortingen wanneer het salaris wordt gestort of korting wanneer de klant spaargeld bij de bank onderbrengt of wanneer de klant werkzaam is bij de bank wél zijn toegestaan, mits niet beperkt tot uitsluitend de 1e rentevaste periode. Graag zouden wij dit bevestigd zien in de toelichting.
- Indien er korting wordt gegeven o.b.v. toegestane elementen, dienen de banken dan ook deze korting in de offerte op te nemen, en tevens de looptijd van de korting te vermelden? Dit ook in relatie tot het publiceren van de hypotheektarieven op de website, waarbij de standaardtarieven gepubliceerd zullen worden?
- Waarom creëert u specifiek voor NHG-hypotheek een uitzondering, waarom creëert u deze uitzondering niet voor alle “verzekeringen” of garanties die een restschuld voorkomen?
- Moeten kortingen die ná 1-1-'13 voor de gehele looptijd zijn toegezegd, komen te vervallen wanneer bij een nieuwe rentevaste periode komt vast te staan dat de klant dan een ander risicoprofiel heeft? In verlengde hiervan: hoe moet in dit verband worden omgegaan met klanten die kortingen toegezegd hebben gekregen voor de gehele looptijd waarvan het contract is ingegaan vóór 1-1-2013 en het risicoprofiel daarna verandert?
- Is het de bedoeling dat eenmaal gegeven kortingen op basis van een bepaald risicoprofiel gedurende de hele looptijd in stand moeten blijven (dat zou o.i. niet te administreren zijn), of is het de bedoeling dat de kortingen zoals die op enig tijdstip gelden beschikbaar zijn voor zowel bestaande als nieuwe klanten?

Apart in rekening brengen van advies- en distributiekosten (art. 86h)

Artikel 86h Bgfo bepaalt dat de aanbieder de advieskosten en distributiekosten rechtstreeks in rekening moet brengen bij de klant. Volgens de toelichting is artikel 86h gebaseerd op artikel 4:25b, eerste lid, onderdeel c, en vierde lid van de Wft.

Art. 86h: Specifieke vragen / opmerkingen

- Echter artikel 4:25b van de Wft ziet op informatieverplichtingen (artikel 4:25b, eerste lid, onderdeel c, ziet toe op het vooraf (in het dienstverleningsdocument) transparant maken van de (gemiddelde) kosten en 4:25b, vierde lid, bepaalt op wie de informatieverplichting rust). Er is derhalve geen wettelijke basis voor de eis dat de advieskosten en distributiekosten rechtstreeks bij de klant in rekening moeten worden gebracht.
- In artikel 86b is opgenomen dat onder financieel product onder andere een hypothecair krediet wordt verstaan. Wij bepleiten dat u in uw voorstellen dezelfde definitie van “hypothecair krediet” hanteert als in de Gedragscode Hypothecaire financieringen, omdat anders de reikwijdte van de diverse maatregelen inzake hypotheeklen uitgaan lopen.
- Transparantie van advieskosten vinden wij een goede zaak. De klant heeft behoefte aan financieel advies en moet een geïnformeerde beslissing kunnen nemen over welke dienstverlening hij wenst. Advies is voor de klant een waardevolle dienst. Daarom is het van belang dat de adviseur de waarde van dat advies transparant maakt, onafhankelijk van de waarde van een te leveren financieel product. Het is naar onze mening ook logisch om de kosten voor advies apart van de productprijs bij de klant in rekening te brengen. Wij vinden het echter bijzonder onwenselijk dat de klant een consumptief krediet zou moeten sluiten om de kosten voor financieel advies te kunnen betalen.
- We stellen de vraag op welke wijze aan het onderdeel advieskosten invulling gegeven dient te worden, indien de dienstverleningsvraag een breed financieel advies betreft, waarbij nog niet bekend is welke financiële producten als oplossing het beste bij de behoefte van de klant passen? Hierbij kunnen wel de nominale kosten van een advies worden vermeld, maar kunnen deze niet toegerekend worden aan een financieel product.
- In hoeverre is er een verplichting om bij het niet afsluiten van een product advies- en distributiekosten in rekening te brengen.
- Voor het inzicht geven in de distributiekosten van een product zien wij geen valide argumenten. Het leidt tot grote inspanningen bij financiële dienstverleners – en dus tot extra kosten voor de klant! – en het is nog maar de vraag of de distributiekosten echt vergelijkbaar zijn (er zit altijd een arbitraire kostenallocatie achter).

Hoewel wij van mening zijn dat er geen wettelijke basis is voor het apart in rekening brengen van distributiekosten – zie hiervoor – merken wij ten aanzien van het apart in rekening brengen het volgende op:

- o Het apart van de productprijs in rekening brengen van de distributiekosten dient geen klantbelang, maar leidt tot een aanzienlijke initiële lastenverzwaring voor de klant. De klant kan de distributiekosten niet langer gespreid betalen via de productprijs, maar zal direct moeten afrekenen dan wel een consumptief krediet moeten afsluiten.

Kostprijsmodel (art. 86g)

Als gevolg van het introduceren van een kostprijsmodel kunnen commerciële onderneming minder accuraat reageren op hun concurrenten (immers wijzigen kostprijsmodel en input en output kan niet zomaar en moet worden onderbouwd en goed gekeurd door een accountant). Wij menen dat dit slecht is voor concurrentie op de markt en dus slecht voor de consument.

Art. 86g: Specifieke vragen / opmerkingen

- In overleg tussen het ministerie en de NVB, heeft het ministerie aangegeven dat individuele kortingen voor bijvoorbeeld klanten met een groot belang in andere producten tov van het kostprijsmodel mogelijk moeten blijven, mits in het kostprijsmodel verwerkt. Graag zouden wij dit bevestigd zien in de toelichting.
- In de toelichting op artikel 86g wordt het opstellen van een kostprijsmodel duidelijk gekoppeld aan de situatie van artikel 86f (DVD / direct writing, zie boven). Uit artikel 86g zelf zou duidelijk moeten blijken dat de verplichtingen met betrekking tot het kostprijsmodel alleen gelden voor rechtstreekse aanbieders.

Transparantie (variabele) rente (art. 51b, 53, 59b, 68b)

Transparantie variabele rente

De consument heeft belang bij begrijpelijke informatie over door financiers geboden diensten en producten. Echter het voorstel om consumenten te informeren over de opbouw van- en/of de oorzaak van eventuele wijzigingen van het variabele rentetarief wijst de NVB ten principale af.

De NVB is van mening dat het huidige voorstel het consumentenbelang op geen enkele wijze dient. Teveel gedetailleerde informatie kan in dit geval overrechts werken. Het wordt nog complexer voor de klant. Het kan tevens de schijn opwekken van een vaste relatie tussen kapitaalmarkt tarieven en het variabele tarief, hetgeen in de meeste gevallen niet het geval is. Met deze maatregel wordt een schijnzekerheid gecreëerd die mogelijk gevaarlijker is dan geen zekerheid. Immers de consument heeft geen invloed op de hoogte van de kapitaalmarkt tarieven of andere externe factoren die invloed hebben op de hoogte van de variabele rente, noch op de hoogte van de variabele rente zelf.

Tevens ondermijnt deze maatregel de stabiliteit in de markt doordat bijvoorbeeld ook eventuele stijging van risico-opslagen kenbaar gemaakt moeten worden. Mogelijk gevolg van deze maatregel kan zijn dat banken stoppen met het aanbieden van variabele rente voor een hypotheek. Dit beperkt de keuzevrijheid van de consument.

Transparantie 3 maands brief

De verplichting voor de aanbieder om de consument ten minste drie maanden voor het aflopen van de rentevastperiode van een overeenkomst inzake een hypothecair krediet met een vaste debetrentevoet over het aflopen van die periode, te informeren en een nieuw aanbod te doen voor de komende rentevastperiode, waarbij de debetrentevoet bij verschillende rentevastperiodes wordt aangegeven, zeer kostbaar. Dit maakt hypothecair krediet voor de consument onnodig duurder.

Het lijkt ons een goed voorstel om tenminste 3 maanden van te voren aan te kondigen dat de rentevastperiode zijn einde nadert en te verwijzen naar de tarieven op de sites, maar het concrete aanbod later te doen om onnodige kosten voor de consument te voorkomen.

Art. 51b: Specifieke vragen / opmerkingen

- In het kader van het nieuwe Bgfo is een definitie van vaste debetrentevoet gegeven.

De definitie luidt:

vaste debetrentevoet: een door een aanbieder van krediet en de consument voor de volledige duur van de kredietovereenkomst overeengekomen enkele debetrentevoet dan wel verschillende door de aanbieder van krediet en de consument voor deeltermijnen van minimaal een jaar overeengekomen debetrentevoeten.

Deze definitie lijkt geschreven voor consumentenkredieten. Er is een duidelijk verschil tussen een consumentenkrediet en een hypothecair krediet. Daar doet deze definitie geen recht aan. Sterker nog, de definitie kan alleen van toepassing zijn voor consumptieve kredieten en niet voor hypothecaire kredieten. Dit terwijl de definitie wordt gebruikt in artikelen die enkel toeziet op hypothecaire kredieten. Daarnaast bestaat er in het BGfo al een definitie van debetrentevoet en die omvat de vaste en variabele rente. Deze definitie zou voldoende moeten zijn om de doelstellingen van uw ministerie (het publiceren van de verschillende rentes op de website) te bereiken.

Tevens wordt gesproken van "voor de volledige duur van de kredietovereenkomst overeengekomen enkele debetrentevoet". Dit lijkt te duiden op de 30-jaars termijn? Ook het laatste gedeelte van de definitie is voor ons onduidelijk.

Art. 53: Specifieke vragen / opmerkingen

- Een financiële onderneming neemt in een reclame-uiting over hypothecair krediet met een variabele debetrentevoet een waarschuwing op met betrekking tot de risico's die aan het krediet zijn verbonden.

Dit lijkt dubbel te zijn met de reeds bestaande reclameregels.

Art. 59b: Specifieke vragen / opmerkingen

- U geeft aan dat een aanbieder de componenten moet noemen waaruit de variabele rente is opgebouwd. Wij nemen aan dat dit *niet* betekent dat we het tarief ook per component inzichtelijk moeten maken en dat we kunnen volstaan met het noemen van de componenten en de melding of ze vast of variabele zijn en wanneer ze wijzigen
- Als u ons wel beoogt te verplichten de tarieven per component te kwantificeren en inzichtelijk te maken, hoe verhoudt een dergelijke vergaande transparantieverplichting zich dan tot het principe van een vrije marktwerking en het feit dat wij als banken ondernemingen zijn met een winstogmerk, die bovendien financieel gezond moeten zijn? Bovendien geeft inzicht in bijvoorbeeld liquiditeitsopslagen mogelijk ten onrechte aan de markt een signaal af over de financiële positie van de bank, met als gevolg verlies van vertrouwen bij de klant, maar ook bij financiële analisten met alle risico's van dien. Informatie over de solvabiliteit van banken kan niet zo openbaar worden gemaakt.
- Wij menen dat een vergaande maatregel, waarbij de overheid direct kan ingrijpen in de prijsstelling van de variabele hypotheekrente, door de componenten waaruit de rente mag bestaan te kunnen bepalen, niet zou moeten kunnen worden bepaald bij Ministeriële Regeling. Dit direct ingrijpen in de prijsstelling zou met de waarborgen van de medewerking van de ministerraad, Raad van State en beide Kamers omkleed moeten zijn en die ontbreken in geval van een Ministeriële Regeling.
- Door deze verregaande transparantie verplichtingen door te voeren, is het risico dat banken voor nieuwe klanten geen variabele rente meer zullen aanbieden. Dat betekent vershraling van het productassortiment en de keuzevrijheid van de consument en dat is niet in het belang van de consument.

Art. 68b: Specifieke vragen / opmerkingen

- Als aanbieders van hypotheekklanten in geval van verlenging 3 maanden van tevoren een renteaanbod moeten doen kost dat de klant als gevolg van de extra fundingkosten geld, dit kan oplopen tot 10-20bp. Dit kan worden voorkomen door instellingen te verplichten 3 maanden van tevoren klant te informeren over de komende renteverlenging en een concreet aanbod uiterlijk 6 weken voor de expiratie te doen. Tevens dienen de instellingen hun actuele tarieven op hun websites te vermelden. Klanten kunnen ook op die manier zich informeren over oversluitmogelijkheden, ze kunnen de tarieven op de websites bekijken van diverse aanbieders. Individuele kortingen tijdens een RVP zouden op grond van de huidige consultatieteksten niet langer zijn toegestaan. Hooguit krijgt de klant te maken met op- of afslagen vanwege zijn risicoprofiel, maar die zijn ook niet inzichtelijk in de tarieven van een over te sluiten bank.
- De bovengenoemde fundingkosten die gepaard gaan met het doen van een aanbod (voor verschillende rentevastperioden) 3 maanden voor het aflopen van de lopende rentevastperiode, komen niet uitsluitend ten laste van de verlengende klanten, maar moeten ook worden doorberekend aan nieuwe klanten (immers zelfde tarief nieuwe + verlengende klanten) Het gevolg is dat waar eerst nieuwkomers kortingen kregen, zij nu worden geconfronteerd met een opslag als gevolg van de kosten voor verlenging offerte termijn ten behoeve van verlengers.

D. Provisieverbod en transparantieplichtingen

Wij begrijpen dat het provisieverbod van toepassing is op complexe producten. Echter alle bijbehorende vergaande transparantieplichting (**Art. 86f+g+h Bgfo Pre-contractuele informatie**, waaronder advies- en distributiekosten op basis van Kostprijsmodel) lijken voor wat betreft een aantal complexe producten deels onuitvoerbaar en bovendien een zeer zwaar middel. Een voorbeeld is het product Pensioenspaarproduct (een complex product)

- o In het dienstverleningsdocument moeten de advies- en distributiekosten ter zake deze spaarrekening worden opgenomen. Dit DVD moet aansluiten op de dienstverleningsvraag van de klant, impliceert dit dat het product in een DVD met alle andere pensioenproducten moet worden opgenomen, terwijl het verkoopkanaal voor dit product binnen het domein sparen ligt?
- o Op basis van het kostprijsmodel dienen de advies- en distributiekosten worden bepaald en separaat in rekening te worden gebracht aan de klant. Het door SIS-uitgewerkte model is niet geschreven voor bijv. een spaarproduct als deze. Ook is het voor de consument onbegrijpelijk dat hij zal moeten betalen voor de distributie van een execution only aangeboden pensioenspaarrekening. De consument zal hier geen begrip voor hebben. Hij komt geld sparen en opent zelf een rekening en krijgt vervolgens een nota voor de distributie, dat zal beslist het vertrouwen in de banken niet herstellen.

Kortom wij verzoeken u de transparantieplichtingen te heroverwegen voor producten als bovenstaande.

Art 80e Bgfo Verplichting tot het inwinnen van informatie door financiële dienstverleners

Er zijn banken die per product beoordelen of zij het product geschikt vindt om execution only aan te bieden. De NVB vindt het dan ook goed dat u deze vrijheid bij de instellingen laat.

Echter wij menen dat u door het introduceren van de verplichte kennis en ervaringstoets, deze vrijheid meteen weer afneemt. Wij zien in dat de test vooral klanten die zakken voor dit "financiële rijbewijs" bewust zal maken van de risico's. De NVB begrijpt echter niet dat klanten die zakken voor dit financiële rijbewijs, toch met de nodige waarschuwingen mogen "rijden" (lees het complexe product toch mogen afnemen, zonder advies). Als gevolg hiervan komen financiële instelling in een "zorgplicht-spagaat". Enerzijds verplicht u hen om informatie op te vragen bij de klant over hun

kennis en ervaring. Als de klant onvoldoende kennis en ervaring blijkt te hebben, beschikt de financiële instelling over deze informatie en kan zij die op basis van haar (civielrechtelijke) zorgplicht niet zomaar naast zich neer leggen. Immers zeker bij zeer impactvolle producten die voor lange tijd worden aangegaan, zoals bijvoorbeeld hypotheek, verwachten wij dat (in tegenstelling tot de huidige rechtspraak op het gebied van effecten) dat de bank zwaar zal worden aangerekend dat zij het product toch heeft verkocht aan een klant, terwijl zij wist dat de klant geen kennis en ervaring had om dat product zonder advies af te nemen. In feite maakt u daarmee execution only dienstverlening voor zeer impactvolle producten onmogelijk dan wel zeer riskant voor aanbieders. In de toelichting dient hier op ingegaan te worden.

Artikel 86b

We vinden het verwarrend dat er een nieuwe definitie van financieel product in deze paragraaf wordt gedefinieerd.

Artikel 86c

Ten aanzien van lid 2 sub c merken we op dat:

Als gevolg van het provisieverbod is het voor buitenlandse toetreders niet mogelijk om te belonen voor het uitbesteden van hun zogenaamde mid-office en back office activiteiten (deze activiteiten worden namens de aanbieder verricht voordat de overeenkomst tot stand komt en zijn te vatten onder "assisteren bij beheer en uitvoering van de overeenkomst" zoals opgenomen in de definitie van bemiddelen) en kunnen zij niet als direct writer aanbieden, tenzij de klant de mid-office en back office activiteiten separaat betaalt. Dat zal veelal worden beschouwd als onwenselijk. Daardoor zijn die buitenlandse toetreders die hun mid-office en back office activiteiten willen uitbesteden aangewezen op een verkoopafpraak met een bemiddelaar, die wel de klant mag laten betalen voor het totaal en mag doorbetalen aan een onder bemiddelaar, zoals de mid-office (Waarbij uiteraard wel blijft gelden dat de buitenlandse toetreders de bemiddelaar niet mag belonen voor de werkzaamheden die deze voor/namens de buitenlandse toetreders uitvoert.) Dat levert geen level playing field op.

Het woord "en" aan het einde van het tweede lid, sub c moet zijn "of", dit sluit aan bij artikel 86d.

In de Toelichting op artikel 86c onderdeel c staat "Met de uitzondering in onderdeel c blijven betalingen van bemiddelaars aan andere (onder-) bemiddelaars mogelijk. Deze dienstverlening kwalificeert als bemiddeling, maar". Wat wordt met "deze dienstverlening" die kennelijk onder de definitie van bemiddelen valt, bedoeld?

Artikel 86d

Wij merken op dat artikel 149a BGfo slechts deels is overgenomen, we missen de cruciale passage, dat "de verschaffing van de provisie de kwaliteit van de betreffende dienst ten goede komt en geen afbreuk doet aan de verplichting van de aanbieder, bemiddelaar of adviseur om zich in te zetten voor de belangen van de cliënt".

Artikel 86f

Ten aanzien van lid 1 merken we op, dat de term "dienstverleningsvraag" onduidelijk is. Het voorbeeld in de Toelichting verheldert deze term niet voldoende.

Als wij kijken naar alle producten die bijvoorbeeld een hypotheekadviseur in zijn advies moet kunnen betrekken, dan is dat een behoorlijk scala aan producten. We noemen niet limitatief een aantal producten die in een hypotheekadvies ingevolge de 12 stappen van een goed hypotheekadvies zoals beschreven door de AFM aan de orde moeten/kunnen komen: betalingsbeschermers, opstal-, inboedel- of overlijdensrisico- of (levens)kapitaalverzekeringen, inkomens verzekeringen (dekking WW/WAO hiaten), evt aanvullende pensioen verzekeringen. Moeten deze producten allemaal in het

DVD aan de orde komen, omdat ze kunnen behoren tot een antwoord op de dienstverleningsvraag? Ook merken wij op dat de term "nazorg" als gebruikt in de toelichting eveneens onduidelijk is. Daar deze term niet gedefinieerd is in de Wft of in het BGfo is niet voldoende duidelijk wat onder deze term moet worden begrepen.

Ten aanzien van lid 7 merken we twee zaken op:

- De inhoud van het DVD wordt door de wetgever bepaald, en niet door de toezichthouder. De bevoegdheden van de AFM zouden zich derhalve moeten beperken tot de vorm van het DVD en de wijze van verstrekking. Een vergelijking kan dan ook worden gemaakt met de bepalingen omtrent de Financiële Bijsluiter en de bevoegdheden van de AFM daarbij.

- Als er een vast format (generator) komt en deze zoals door het Ministerie van Financiën is aangegeven pas per november wordt gepresenteerd door de AFM, dan zal dat betekenen dat veel aanbieders overgaan tot het ontwikkelen van een DVD of ander voorlichtingsmateriaal, waarin zij klanten die al wel adviesgesprekken hebben in de laatste maanden van 2012, maar pas een offerte zullen gaan aanvragen in 2013 voorlichten over onder meer de advies- en distributiekosten en de wijze waarop die betaald, gefinancierd, kunnen worden. Dat betekent dus een veel te late presentatie van de generator voor het DVD, waardoor aanbieders extra kosten moeten maken en consumenten geen consistente voorlichting krijgen.

T.a.v. artikel 86f, sub i

Als bemiddelaar van bijv. verzekeringen moet je een gemiddelde aangeven van de beloning die je van een klant wil. Artikel 86f, sub i, geeft hierover het volgende aan: "indien hij een bemiddelaar of adviseur is, die niet tevens aanbiedt, het nominale bedrag van de beloning die door hem gemiddeld voor de financiële dienst in rekening wordt gebracht (..)

De toelichting geeft vervolgens aan: "Voor de bemiddelaar of adviseur betekent dit dat hij een nominaal bedrag noemt dat gemiddeld voor de dienstverlening naar aanleiding van de dienstverleningsvraag van de consument of client in rekening wordt gebracht. Daarbij dient de bemiddelaar of adviseur een schatting te maken van het aantal uren die hij aan advies zal besteden. Samen met het uurtarief leidt dit tot een gemiddeld nominaal bedrag. De uiteindelijke kosten op de factuur kunnen afwijken van dit gemiddeld bedrag.

Een aantal aanbieders, handelend in hun rol van bemiddelaar, weet nog niet of ze voor een beloning altijd wil kiezen voor een bedrag dat is gebaseerd op het uurtarief x aantal bestede uren. Misschien willen ze er voor kiezen om ongeacht het aantal bestede uren een bepaalde fee in rekening te brengen die voor alle klanten gelijk is. Het zou dan wenselijk zijn om het onderstreepte deel van de toelichting te schrappen. Deze bepaling is bovendien ook niet nodig omdat je op grond van 149a, lid 2, sub a, geen kennelijk onredelijke vergoedingen van de klant mag vragen.

Artikel 86g

Hoewel de Toelichting en artikel 86f anders doen vermoeden en derhalve onduidelijkheid creëren gaan wij er nog steeds van uit dat niet perse de kosten zoals ze voortvloeien uit het kostprijsmodel ook 1 op 1 gelijk dienen te zijn aan de advieskosten die de klant rechtstreeks aan de aanbieder moet betalen. Tijdelijk mogen en kunnen daar verschillen tussen bestaan. Dit zou ook in lijn zijn met de brieven van Minister de Jager over dit onderwerp en de besprekingen die de NVB met Minfin over dit onderwerp heeft gehouden. In dit verband moet onder andere worden gedacht aan de mogelijkheid reeds bestaande klanten een betere aanbieding te kunnen doen.

In artikel 86g lid 1 staat "de genoemde" producten. In het artikel zijn echter geen producten genoemd, in de toelichting wel. Als hiermee wordt verwezen naar de producten die op grond artikel

86b lid 1 (voor deze paragraaf) onder financieel product moeten worden verstaan, zou in plaats van 'genoemde producten' 'financieel product' kunnen worden gebruikt.

§ 8.2.3. Bepalingen met betrekking tot provisies inzake overeenkomsten die zijn aangegaan tussen 1 januari 2009 en 1 januari 2013

Eerbiedigende werking

Per 1 januari 2013 vinden de volgende wijzigingen in het Bgfo op het gebied van provisiereggeving plaats:

- In het Bgfo worden nieuwe provisieregels, het provisieverbod, opgenomen met directe werking vanaf 1 januari 2013.
- Met betrekking tot de periode van 1 januari 2009 tot 1 januari 2013 worden bepaalde tot 1 januari geldende provisieregels omgenummerd en apart opgenomen.
- De oude provisieregels komen te vervallen en worden vervangen door het provisieverbod en de regels over de periode van 2009 tot 2013.

Dit betekent – strikt wettechnisch genomen – dat met betrekking tot de periode tot 1 januari 2009 geen andere provisieregels (meer) gelden dan die per 1 januari 2013 geïntroduceerd worden.

Dit zou tot gevolg hebben dat:

- Overeenkomsten gesloten vóór 1 januari 2009 ook onder het provisieverbod vallen
- De adviesmatch/balansregels zoals die per 1 januari 2007 zijn geïntroduceerd zouden daarmee niet mee van toepassing zijn op de vanaf 1 januari 2007 tot 1 januari 2009 gesloten overeenkomsten.

- over de periode vanaf 1 januari 2009 tot 1 januari 2013 de gefaseerde invoering van de balansregels (tot een verhouding van 50%-50%) verdwijnt, zodat op alle in die periode gesloten overeenkomsten alleen het percentage van 50%-50% van toepassing wordt.

De periode waarover de oude provisieregels blijven gelden, dient in het Bgfo dan ook logischerwijs op 1 januari 2007 in plaats van 1 januari 2009 aan te vangen en de gefaseerde toepassing van de balansregel afhankelijk van het jaar van het sluiten van de desbetreffende verzekeringsovereenkomst, dient gerespecteerd te worden.

Het is juridisch wenselijk is om een artikel op te nemen, waarin dus aangegeven wordt dat de provisieregels gelden voor vanaf 1 januari 2013 gesloten overeenkomsten. Dit ook om te voorkomen, dat vóór 1 januari 2007 gesloten overeenkomsten onder de reikwijdte van het provisieverbod worden gebracht.

In 86j, tweede lid, ontbreekt ook het woord "of".

E. Aanvullende hypothesen voor de berekening van het jaarlijks kostenpercentage

Wij hebben onze vragen als volgt opgebouwd. Eerst geven wij een toelichting op de huidige en nieuwe hypothesen. Daarna vragen wij u om verduidelijking van de hypothesen. Tenslotte vragen wij u in concrete situaties aan te geven welke hypothesen van toepassing zijn.

Nieuwe hypothesen

Een aantal hypothesen is nieuw (hypothesen e, f en g) en een aantal hypothesen komt te vervallen (huidige hypothesen d, e en f). Huidige hypothese h, betreffende geoorloofde debetstand op een rekening, wordt vervangen door nieuwe hypothese d. In deze nieuwe hypothese d zijn enkele tekstuele wijzigingen opgenomen.

Noch in de nieuwe hypothesen e, f en g (noch bij een van de andere hypothesen, die per 1 januari 2013 gelden) wordt nog gesproken over kredieten met of zonder aflossingschema (hetgeen wel het geval is bij de huidige hypothese d, e en f). Er wordt onderscheid gemaakt tussen geoorloofde debetstanden op een rekening met een onbekende duur (zie nieuwe hypothese d) en andere

kredietovereenkomsten van onbepaalde tijd dan een geoorloofde debetstand (zie nieuwe hypothese e). Daarnaast wordt bij de nieuwe hypothese e vermeld:

“in dit punt wordt onder een kredietovereenkomst voor onbepaalde tijd een doorlopend krediet verstaan, met inbegrip van een krediet dat binnen of na een bepaalde periode volledig moet worden terugbetaald, maar vervolgens, na terugbetaling, weer beschikbaar is om te worden opgenomen.”

Huidige uitleg van het Ministerie

Volgens uw Ministerie vindt er bij kredieten, die voorzien in een periodieke betaling (meestal maandelijks), die groter is dan de rente en kosten, een aflossing plaats. Op basis van deze periodieke betaling/aflossing kan volgens uw Ministerie een duur/looptijd worden bepaald en moet het jaarlijks kostenpercentage (hierna “JKP”) op basis van deze “bepaalde” duur worden berekend. Ter informatie verwijzen wij u naar bijgevoegde email van 26 februari 2010. Een aantal banken gaat bij de huidige vaststelling van het JKP ingeval van kredieten met een periodieke betaling/aflossing uit van deze uitleg van het Ministerie.

Deze “bepaalde” duur is een theoretische duur, omdat de klant de mogelijkheid heeft om betaalde/afgeloste bedragen weer opnieuw op te nemen. De daadwerkelijke looptijd is hierdoor onbepaald.

Omdat de nieuwe hypothesen niet overeen (lijken te) komen met voormelde uitleg, is duidelijkheid over de uitleg van de nieuwe hypothesen van groot belang, omdat e.e.a. bij een aantal banken grote systeemaanpassingen met zich mee zal brengen.

Vragen over de nieuwe hypothesen

Vragen betreffende de verschillen tussen hypothese e en f

1. Onder welke hypothese valt een andere kredietovereenkomst voor onbepaalde tijd dan een geoorloofde debetstand met een periodieke betaling/aflossing op basis waarvan een theoretisch bepaalde tijd kan worden bepaald? Valt een dergelijke kredietovereenkomst onder hypothese e of valt een dergelijke kredietovereenkomst onder een andere hypothese, omdat hier sprake is van een theoretisch bepaalde tijd? De laatste alinea van hypothese e lijkt te suggereren, dat een kredietovereenkomst met een periodieke betaling/aflossing (op basis waarvan een theoretische duur kan worden bepaald) onder hypothese e valt.
2. Welke kredietovereenkomsten vallen onder de nieuwe hypothese f?
3. Heeft de nieuwe hypothese f alleen betrekking op kredietovereenkomsten met een juridisch bepaalde tijd, zoals een persoonlijke lening?
4. Valt een geoorloofde debetstand op een rekening met een onbekende duur en met een periodieke betaling/aflossing (op basis waarvan een theoretische duur kan worden bepaald) onder hypothese f?
5. Valt een andere kredietovereenkomst voor onbepaalde tijd dan een geoorloofde debetstand met een periodieke betaling/aflossing (op basis waarvan een theoretisch bepaalde tijd kan worden bepaald) onder hypothese f?
6. In nieuwe hypothese f sub ii staat vermeld: “indien de datum waarop de kredietovereenkomst is gesloten, onbekend is”. Kunt u voorbeelden van een dergelijke situatie geven? Volgens de NVB is deze datum (nl datum van ondertekening) in alle gevallen bekend.

Vraag betreffende hypothese g

7. Kunt u voorbeelden geven van kredietovereenkomsten, die vallen onder nieuwe hypothese g?

Om bovenstaande onduidelijkheden te illustreren, volgen onderstaande voorbeelden van kredietproducten met daarbij de voorgestelde hypothesen aangegeven, die mogelijk op het desbetreffende kredietproduct van toepassing zijn.

Voorbeelden van kredietproducten

1. Geoorloofde debetstand op een rekening met een (juridisch) onbepaalde duur.

De klant kan (binnen de overeengekomen kredietlimiet) kiezen hoeveel krediet hij opneemt. Er geldt een maandelijkse verplichting tot bijschrijving van een bedrag op de rekening. Dit bedrag (dat groter is dan de rente en kosten) is bijvoorbeeld X% van de kredietlimiet of X% van het uitstaand kredietbedrag. Er vindt dus in feite een aflossing plaats door middel van bijschrijving op de rekening, waardoor het opgenomen bedrag lager wordt. Afgeloste/bijgeschreven bedragen op de rekening kunnen weer worden opgenomen, zolang het uitstaande kredietbedrag binnen de overeengekomen limiet blijft.

Moet hier worden uitgegaan van hypothese d of e? Of moet worden uitgegaan van een theoretische duur, die kan worden bepaald (en valt dit onder hypothese f)? Wat is daarbij de achterliggende gedachte?

2. Geoorloofde debetstand op een rekening met een (juridisch) onbepaalde duur (kredieten in de zin van artikel 7:58 lid 3 BW).

De klant kan (binnen de overeengekomen kredietlimiet) kiezen hoeveel krediet hij opneemt. De rekening moet per 3 maanden minimaal één werkdag een positief saldo hebben. Er vindt dus een aflossing plaats. De duur van de geoorloofde debetstand is onbekend. Betaalde/afgeloste/gestorte bedragen op de rekening kunnen weer worden opgenomen, zolang het uitstaande kredietbedrag binnen de overeengekomen limiet blijft.

Volgens de NVB is de duur van de geoorloofde debetstand onbekend, maar kan op basis van een overeengekomen periodieke betalings/aflosverplichting een theoretische duur worden bepaald. Volgens de NVB moet voor de berekening van het JKP uitgegaan worden van een theoretische duur van 3 maanden. De NVB is dus van mening, dat hypothese d van toepassing is.

3. Geoorloofde debetstand op een rekening met een (juridisch) onbepaalde duur.

De klant kan (binnen de overeengekomen kredietlimiet) kiezen hoeveel krediet hij opneemt. De klant betaalt maandelijks rente en er vindt geen aflossing plaats. Betaalde/afgeloste/bijgeschreven bedragen op de rekening kunnen weer worden opgenomen, zolang het uitstaande kredietbedrag binnen de overeengekomen limiet blijft.

Moet hier worden uitgegaan van hypothese d of e? Wat is daarbij de achterliggende gedachte?

Tot Slot

In de memorie van toelichting bij onderdeel HH wordt verwezen naar richtlijnen ("guidelines on the application of directive 2008/48/EC in relation to costs and the annual percentage rate of charge"), die de Europese Commissie heeft opgesteld over in welke gevallen de aannames voor de

berekening van het jaarlijks kostenpercentage van toepassing zijn en hoe dient te worden omgegaan met de aannames bij de berekening van het jaarlijks kostenpercentage. Wij vragen u deze richtlijnen aan ons te verstrekken.

F. Nieuwe eisen aan vakbekwaamheid

De NVB wil op 6 punten nog nadere opmerkingen maken:

1. Diplomaplicht Betalen en Sparen.
2. Opzet PE
3. Borgen kwaliteitsniveau
4. Vakbekwaamheidseisen, opleiden en examineren scheiden
5. Overgang diplomaplicht
6. Stapeling van vakbekwaamheidseisen voor de adviseur Schade Bedrijven

1) Diplomaplicht Sparen en Betalen

De NVB vindt de diplomaplicht Sparen en Betalen in de Basismodule om vier redenen onwenselijk:

1. De beroepskwalificatie Sparen en Betalen verzwakt de module Basis onnodig. Adviseurs bij andere beroepskwalificaties krijgen een onnodige studiebelasting van Sparen en Betalen door de koppeling. Dit geldt vooral voor de Adviseur Schade Zakelijk, die tevens Schade Particulieren en dan Sparen en Betalen moet afronden, terwijl ze hier in de praktijk niet mee te maken hebben
2. Het is inconsistent om twee inhoudelijke gebieden te integreren in de Basis. De Basis moet generiek zijn en niet gericht op een bepaalde inhoud.
3. Sparen en Betalen als aparte beroepskwalificatie past niet in het doel van het vakbekwaamheidssysteem. Het gaat er om de kwaliteit van advies vooral te vergroten bij complexere, risicovolle producten. Daar ligt de focus.
4. In het verlengde hiervan: Met name voor MBO-ers en/of parttime medewerkers wordt de studiebelasting door extra toets- en eindtermen voor Sparen en Betalen in de Basis onevenredig hoog.

Als men er toch voor kiest om de beroepskwalificatie Adviseur Sparen & Betalen te introduceren, dan pleiten wij voor een aparte module Sparen & Betalen, die alleen gevolgd moet worden (samen met de module Basis) voor het behalen van het betreffende diploma.

2) Opzet PE

De inrichting van een PE-examen kan eenvoudiger. Er is nu sprake van een 3 jarige periode en een verplichting om min 18 - max. 36 maanden tussen examens. Wie gaat dit controleren en hoe?

Wij vinden het onacceptabel dat als een PE examen niet wordt gehaald direct het diploma vervalt (zie artikel 11, pagina 51). Uit artikel 11 (pagina 51) leiden wij af dat er bij PE geen herkansingsmogelijkheid is. Dus gezakt voor PE examen is opnieuw een 'start-diploma' halen.

3) Borgen kwaliteitsniveau

In de uitwerking mag meer aandacht komen voor wat we verstaan onder goed advies en de rol van de adviseur. Een adviseur is niet per definitie goed als hij al zijn diploma's heeft gehaald.

Centrale examinering en diploma's zijn geen garantie voor een betere kwaliteit van advies, maar leiden wel tot kostenverzwaring. Op basis van de huidige opzet concluderen wij dat het toetsen van vaardigheden, houding en gedrag buiten beschouwing wordt gelaten. Een examen uit een centrale database toetst over het algemeen alleen de kennis van mensen. Zeker ook omdat er in de PE geen link wordt gelegd tussen de toetsing met de centrale database en activiteiten om 'real time up to date' te zijn. Dit kan niet de bedoeling zijn, zeker als we kijken naar de doelstellingen van de minister van Financiën.

Onze conclusie hierboven komt mede voort uit de onduidelijkheid over de manier waarop examens precies vormgegeven gaan worden. De voorstellen maken bijvoorbeeld niet duidelijk hoe men kennis, vaardigheden, houding en gedrag als onderdelen van een competentie wil gaan examineren. Gaat de examenbank een bepaalde wijze van examenafname afdwingen? (bijv. elektronisch, schriftelijk, mondeling, proeve van bekwaamheid). De keuze heeft impact op examenkosten enerzijds en studiebelasting anderzijds. Aangezien de kosten op diverse fronten zeer optimistisch worden ingeschat, is duidelijkheid op dit punt zeer belangrijk.

Een ander belangrijk aspect bij het borgen van kwaliteit is het inwerken/inleren van nieuwe medewerkers. Er wordt niets gezegd over de inzet van startende adviseurs die nog in opleiding zijn. We pleiten er voor dat deze groep - onder toezicht- (evt. beperkt) mag adviseren in hun opleidingsfase.

Tot slot vragen wij aandacht voor eind- en toetstermen die goed aansluiten op de beroepspraktijk. Tevens pleiten we voor toetstermen die zijn geformuleerd in begrijpelijke taal (minder technisch en lager taalniveau), Alleen dan sluiten de toetstermen goed aan bij de beroepspraktijk waarin adviseurs in begrijpelijke taal met consumenten moeten communiceren.

4) Vakbekwaamheidseisen, opleiden en examineren scheiden

Naar onze mening loopt in de BGfo het formuleren van vakbekwaamheidseisen (eindtermen), opleiden en examineren door elkaar. Dit vormt een belemmering voor het realiseren van een stelsel waarmee we de vakbekwaamheid van beroepsbeoefenaren richting geven. We kunnen hierdoor blijven hangen in cursorisch onderwijs. In onze optiek zijn modules geen onderdeel van een beroepskwalificatie, een module is een onderdeel van een opleiding die leidt tot een beroepskwalificatie.

Wij adviseren het Ministerie van Financiën zich te beperken tot het formuleren van eisen voor het goed uitvoeren van functies en deze vast te leggen in beroepskwalificaties.

Voor examinering doet zich een interessante situatie voor. De verhouding één examenbank versus achttien exameninstututen waar examens voor modules afgenomen worden, vraagt om wetgeving over uitwisseling van gegevens over certificaten en regelgeving over wanneer/wie een diploma mag verstrekken en uitwisselbaarheid / erkenning van diploma's. Is het niet logischer om één examenbank ook voor één exameninstituut te kiezen? Eenvoud, helderheid en structuur op dit gebied zijn een noodzakelijke voorwaarde.

5) Overgang diplomaplicht

Voor veel banken is de overgang naar de diplomaplicht het meest impactvolle punt. Deze maatregelen gelden naar onze eerste inschatting voor meer dan 30.000 adviseurs alleen al binnen de grootbanken. Dit vergt een zorgvuldige overgangsregeling, zodat de continuïteit van de dienstverlening is geborgd en eerder bestaande deskundigheid wordt erkend. Tevens is in de toelichting uitgegaan van alleen de kosten voor een examen. De kosten voor de voorbereiding en opleiding zijn buiten beschouwing gelaten. Dit is consistent met de implementatie van de WFT waarbij ook het uitgangspunt was "dat er geen studie noodzakelijk zou zijn". In de praktijk bleek dit echter lang niet altijd te kloppen. Een schatting is dat er 10 tot 20 uur aan voorbereidingstijd per module nodig is. Dit maakt de daadwerkelijke implementatiekosten aanzienlijk hoger.

Echter, er wordt niets gezegd over de overgangregeling. Het is niet acceptabel als al deze medewerkers examens moeten doen voor de nieuwe Wft diploma's. Het gaat om zeer veel medewerkers die gemiddeld 3 (check) examens zouden moeten doen. De toegezegde mogelijkheid voor een collectieve EVC wordt nergens genoemd.

Er dient daarom sprake te zijn van een heldere overgangsregeling met betrekking tot de nieuwe vakbekwaamheidseisen.

Uit de toelichting op artikel 171 spreekt het voornemen om financiële dienstverleners die al op de markt actief zijn, alsmede adviseurs die al beschikken over geldige diploma's bij inwerkingtreding van de nieuwe vakbekwaamheidseisen, tot uiterlijk 30 juni 2015 de tijd te geven om aan de nieuwe vakbekwaamheidseisen te voldoen.

Dit voornemen dient duidelijker te worden geïmplementeerd. In artikel 171 en de toelichting is opgenomen dat de overgangsregeling geldt voor financiële dienstverleners en adviseurs die op 31 december 2013 voldoen aan de vakbekwaamheidseisen. Wij begrijpen echter uit het consultatiedocument dat op 31 december 2013 de nieuwe vakbekwaamheidseisen al zullen gelden (namelijk vanaf 1 januari 2013).

Verduidelijkt dient te worden dat de overgangsregeling geldt voor financiële dienstverleners en adviseurs die op 31 december 2012 voldoen aan de vakbekwaamheidseisen.

6) Stapeling van vakbekwaamheidseisen voor de adviseur Schade Bedrijven

Door de nieuwe eisen is er bij meerdere banken sprake van een verzwaring van de vakbekwaamheidseisen voor de adviseur die zakelijke schade producten adviseert. Specifiek voor de adviseurs die actief zijn binnen de kleinzakelijke markt. Die moeten op basis van het voorstel aan dezelfde eisen voldoen als die gesteld worden aan specialisten verzekeren die midden/grootzakelijke klanten adviseren. Dit zorgt ervoor dat er een onnodig zwaar opgeleide adviseurs klanten in de kleinzakelijke markt adviseren, denk aan ZZP-ers en kleine MKB-ers. Dit leidt tot onnodig hoge kosten voor de klant.

Deze stapeling ontstaat doordat:

- Sparen en Betalen (Particulieren) wordt geïntegreerd in de Basis.
- Samenvoegen van vakbekwaamheid voor de klein- en grootzakelijke markt.
- Een verzuimverzekering lijkt onder de module Inkomen te vallen.

Ons voorstel is om de Module Sparen en Betalen Particulieren niet op te nemen in Wft-Basis en een splitsing te maken tussen de eisen voor schade kleinzakelijk en schade midden/grootzakelijk.

Tevens zijn wij van mening dat het beter is om verzuimverzekeringen op te nemen in de module Schade Zakelijk. Een verzuimverzekering dekt de financiële schade van een werkgever door ziekteverzuim van medewerkers en niet de inkomensschade van die verzuimende werknemers. Kennis en kunde op het terrein van Inkomen is daarom niet noodzakelijk om over verzuim te kunnen adviseren. Het gaat vooral om de kennis over de bedrijfsschade die een werkgever kan oplopen.

G. Geschillenbeslechting

Artikel 42: Een financiële onderneming informeert de klager bij een gehele of een gedeeltelijke schriftelijke afwijzing van diens klacht over financiële diensten of financiële producten, schriftelijk over de mogelijkheid om de klacht voor te leggen aan de erkende geschilleninstantie waarbij hij is aangesloten onder vermelding van de geldende termijnen. Daarbij wordt tevens vermeld dat een geschil ook direct bij een burgerlijke rechter aanhangig kan worden gemaakt.

Aanbevolen wordt in de toelichting op te merken dat de verwijzing naar de erkende geschilleninstantie pas aan de orde is in de laatste fase van de interne klachtenprocedure van de financiële onderneming.

Artikel 42.a.2: De financiële onderneming bevestigt de ontvangst van de klacht schriftelijk en bericht de klager binnen twee weken na ontvangst van de klacht schriftelijk binnen welke termijn de klacht zal worden afgehandeld. Dit bericht kan achterwege blijven als binnen die termijn reeds mondeling contact met de cliënt of consument is opgenomen.

Artikel 42b: Dit artikel is nieuw maar wordt niet toegelicht. Het is de vraag waarom klachten consistent moeten worden afgehandeld. Er kunnen immers (commerciële) overwegingen zijn om bij bepaalde klachten met een bepaalde klant een coulanceregeling aan te bieden. Dit hoeft dan niet automatisch bij elke klant gedaan te worden.

Artikel 43.1.b: Dit artikel geeft aan dat de geschilleninstantie voldoende moet bijdragen aan "het oplossen van geschillen die hun oorsprong vinden in klachten over financiële producten en diensten". Gezien de toelichting gaat het er niet om dat in een concreet geval voldoende aan een oplossing wordt bijgedragen, maar gaat het erom dat het aantal geschillen dat behandeld wordt groot genoeg is ten opzichte van het totaal aantal klachten over financiële producten en diensten. Daarom stellen wij voor het woord "de" toe te voegen zodat er komt te staan: "...het oplossen van de geschillen die hun oorsprong vinden in klachten over financiële producten en diensten."

Artikel 48.d: In de toelichting bij dit artikel is sprake van het "onttrekken van middelen uit de markt" om voor de financiën van een geschilleninstantie te zorgen. Deze termen doen denken aan het uit geven van obligaties door de geschillencommissie. Een andere formulering is gewenst.

Samenhang met ontwerprichtlijn betreffende alternatieve geschillenbeslechting voor consumenten (de "ADR-Richtlijn")

Het is niet duidelijk of in de voorstellen rekening gehouden is met de eveneens onlangs (december 2011) gepubliceerde ontwerprichtlijn betreffende alternatieve geschillenbeslechting voor consumenten (de "ADR-Richtlijn"). Volgens het ontwerp van die richtlijn zal de definitieve tekst ervan in 2012 worden vastgesteld, waarna implementatie in nationale regelgeving zal volgen. Het is onwenselijk om de sector tweemaal in korte tijd met wijzigingen in de regelgeving rond de afhandeling van klachten te confronteren. De kosten die daarmee gepaard gaan worden uiteindelijk opgebracht door de consument. De NVB gaat ervan uit dat daarom expliciet is nagegaan of de voorstellen zoals die nu voorliggen in lijn zijn met het huidige ontwerp. Vanuit een efficiency oogpunt zou het nog beter zijn om de definitieve tekst van de richtlijn af te wachten en dan te beoordelen of de teksten nog steeds toegevoegde waarde hebben.

H. Clustermunitie

Het gebruik van clustermunitie veroorzaakt onaanvaardbaar humanitair leed en uit dien hoofde steunen banken nadrukkelijk de wens om investeringen in clustermunitie te voorkomen. Alle banken hebben overigens beleid om ongewenste relaties te voorkomen en het aanstaande verbod onderschrijft het belang van de inspanningen, die banken op dit terrein reeds plegen.

Consistente implementatie middels verbodslijst

Het voorstel biedt naar onze mening goede basis om vanuit de breedte van de gehele financiële sector in Nederland de afspraken van de Oslo conventie te borgen. Voor een effectieve en consistente uitvoering zou het naar onze mening evenwel aangevuld moeten worden met een

zogenaamde 'verbodslijst'. Wij verwijzen daartoe graag naar het voorbeeld van de Noorse Council on Ethics². Deze Council identificeert systematisch bedrijven met activiteiten in strijd met de conventies. Dergelijke uitwerking biedt alle betrokkenen (NGO's, financiële instellingen, etc) platform om producenten effectief te duiden. De Nederlandse banken zouden graag hun medewerking en ondersteuning geven aan een initiatief van de Nederlandse overheid om een dergelijke lijst voor de gehele financiële sector op korte termijn te realiseren.

Van conglomeraat naar clustermunie-activiteit

De definitie van ondernemingen vereist een nadere toespitsing op welke wijze omgegaan dient te worden met conglomeraten en staatsbedrijven met een breed scala aan civiele activiteiten. Als negatief voorbeeld van een – naar onze mening – ongewenst ruime toepassing van het begrip “onderneming” kan het Singaporese STE symbool staan, dat bij eventueel vastgestelde betrokkenheid bij clustermunie zelf onder het verbod komt, maar daarmee potentieel ook moeder Temasek en al haar dochters (waaronder o.a. Singapore Airlines) onder het verbod brengt. Dat bemoeilijkt leningen aan de Temasek Groep en hindert investeringen in de verschillende beursgenoteerde ondernemingen waarin Temasek meerderheidsaandeelhouder is. Wij lezen het verbod zo dat investeringen in entiteiten die niets te doen hebben met clustermunie in redelijkheid en billijkheid buiten het bereik van het verbod vallen. Als algemeen uitgangspunt kan het principe van de Belgische wet gevolgd worden, door aan het begrip “onderneming die clustermunie (...) distribueert” toe te voegen “(...) verboden is de financiering van een onderneming (...) met als activiteit de vervaardiging (...) van submunie en (...) de ondernemingen die voor meer dan de helft aandeelhouder zijn van een onderneming bedoeld in (...)”

Juridisch mogelijk en eenzijdig afdwingbaar

De Nota van Toelichting licht toe dat adequate maatregelen genomen moeten worden indien deze “juridisch mogelijk en door de onderneming eenzijdig afdwingbaar zijn. Wij begrijpen dat hier bedoeld is een afbakening van invloedssfeer te duiden. Aangezien het spectrum van juridisch te treffen maatregelen veelal zeer breed is (waaronder juridische maatregelen die geen kans van slagen hebben) ligt het in de rede om het treffen van adequate maatregelen te omschrijven als: het treffen van die maatregelen die een onderneming *redelijkerwijs* geacht kan worden te nemen. Dit zou naar onze mening op 'risk oriented' en 'principle based' wijze plaats moeten vinden, waarbij de banken hun inspanningsverplichting op een passende maar niet vrijblijvende manier vorm kunnen geven.

Hiervan is naar onze mening in ieder geval sprake indien een onderneming (financiële instelling) “zelf een beleggingsfonds beheert in de Europese en Aziatische markt”. Als voorbeeld van een te beperkte invloedssfeer kan gedacht worden aan beleggingsfondsen in de VS waar zogenaamde fiduciary boards aanpassingen in het beleggingsbeleid van het fonds kunnen blokkeren.

Ongeschreven onbetamelijkheid

De inleidende tekst stelt het karakter van de artikelen 3:10 en 4:11 van de Wft als zijnde normen waarbij financiële ondernemingen zich dienen te onthouden van handelingen die ingaan tegen hetgeen volgens het ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer is betaamt. Wij maken hierbij kanttekening dat onthouding pas mogelijk kan zijn indien sprake is van een naar Nederlandse normering breed maatschappelijk gedragen onbetamelijkheid. Het ligt in de rede om de te spreken van “*hetgeen volgens het ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer algemeen is betaamt*”.

Natuurlijke informatieasymmetrieën en reikwijdte

² Zie voor meer informatie http://www.regjeringen.no/en/sub/styrrer-rad-utvalg/ethics_council/councils-activities.html?id=445807 en http://www.regjeringen.no/en/sub/styrrer-rad-utvalg/ethics_council/frequently-asked-questions.html?id=605599#OLE_LINK2

Zonder afbreuk te willen doen aan de noodzaak om investeringen in clustermunie wereldwijd tegen te gaan, moeten wij opmerken dat inherent aan de complexe verwovenheid van de samenleving en tijdsverloop is dat er altijd natuurlijke informatieasymmetriën zullen zijn welke nimmer zonder (onevenredige) inspanningen voorkomen kunnen worden. Van financiële instellingen mag verwacht worden dat zij voorkomen dat zij rechtstreeks in clustermunie producerende activiteiten investeren. Wanneer geen sprake is van directe investeringen past het om inspanningen te bezien vanuit redelijkheid en billijkheid. Zo niet, dan zou voor effectieve implementatie vereist zijn dat de wet nauwkeurige omschrijving geeft van de producten en diensten welke onder dit artikel vallen. Graag zouden wij in de toelichting over adequate maatregel deze balans als volgt uitgedrukt zien: *“Onder adequate maatregelen als bedoeld in artikel 21a wordt met name verstaan die maatregelen die juridisch mogelijk en door een onderneming eenzijdig afdwingbaar zijn. Hiervan is in ieder geval sprake indien een onderneming voor eigen naam en rekening handelt, zelf een beleggingsfonds beheert of zonder nadere advisering de expliciete opdracht van een cliënt krijgt om direct in een bepaalde clustermunieproducerende entiteit te investeren.”*

Adequate maatregelen om ongewenst resultaat te voorkomen

Artikel 21a vereist adequate inbedding van maatregelen door financiële instellingen. Uit de toelichting zou het misverstand kunnen ontstaan dat *elke* onwelgevallige situatie van een investering in de productie, verkoop of distributie van clustermunie per definitie een overtreding van art. 21a inhoudt. Ter verduidelijking zouden wij graag wij dat als volgt in de toelichting tot uitdrukking gebracht zien: *“Onder adequate maatregelen ter voorkoming van investeringen als bedoeld in artikel 21a [..]”*.

Ten principale verantwoordelijkheid bij uitgevende beleggingsinstelling

Het voorstel verwacht van financiële instellingen in Nederland het voorkomen van ongewenste investeringen in beleggingsfondsen. Niettemin willen wij benadrukken dat de verantwoordelijkheid voor het voorkomen van ongewenste investeringen ten principale bij de uitgevende instelling ligt. Naar onze mening zouden buitenlandse partijen waarvan de producten in Nederland worden aangeboden ook rechtstreeks gehouden moeten zijn aan het verbod en hierover voldoende transparantie betrachten. Overigens past het dat distribuerende partijen zich in redelijkheid en billijkheid ervan vergewissen dat niet meer dan 5 % geïnvesteerd wordt in clustermunie. De primaire verantwoordelijkheid om bijvoorbeeld onder die grens te blijven ligt ten principale evenwel bij de uitgevende beleggingsinstelling. Een distribuerende partij kan enkel nadien op het moment dat er kennis is van een onwelgevallige situatie verantwoordelijkheid nemen.

Ten slotte twifelen wij aan de stelling dat de belegger in een index of een fonds dat voor meer dan 5% bestaat uit de in het eerste lid, onder a, bedoelde onderneming of ondernemingen, hier altijd daadwerkelijk van op de hoogte is.